

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA

URED ZA SPRJEČAVANJE
PRANJA NOVCA

FINANSIJSKO – OBAVJEŠTAJNA JEDINICA

**GODIŠNJE
IZVJEŠĆE O RADU UREDA
ZA 2022. GODINU**

Zagreb, prosinac 2023.

Sadržaj

1. SUSTAV SPRJEČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ	3
1.1. Uloga i zadaće Ureda za sprječavanje pranja novca.....	6
2. ANALITIČKO-OBAVJEŠTAJNI RAD UREDA	9
2.1. Ključni pokazatelji o analitičko obavještajnom radu Ureda.....	10
2.2. Međunarodna suradnja Ureda.....	14
2.3. Primjena specifičnih mjera u analitičko obavještajnom radu Ureda	17
2.4. Statistički podatci o slučajevima Ureda.....	18
2.5. Pregled jedinstvene statistike sustava SPNFT u 2022.....	22
3. STRATEGIJSKE ANALIZE.....	25
3.1. Obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2022.....	26
3.2. Obavijesti o gotovinskim transakcijama u 2022.....	30
3.3. Tipologije pranja novca identificirane u slučajevima Ureda.....	34
3.4. Anonimizirani slučajevi Ureda	37
3.5. Trendovi pranja novca	41
4. PREVENCIJA I NADZOR OBVEZNIKA	42
5. MEĐUINSTITUCIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA UREDA	48
5.1. Međuinstитucionalna suradnja Ureda	48
5.2. Provedba Akcijskog plana Vlade Republike Hrvatske.....	48
5.3. Međunarodne aktivnosti Ureda	49

UVOD

Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“ broj 108/17, 39/19 i 151/22, u dalnjem tekstu: Zakon), Ured za sprječavanje pranja novca (u dalnjem tekstu: Ured) definiran je kao središnja nacionalna administrativna jedinica nadležna za primanje i analiziranje obavijesti o sumnjivim transakcijama i drugih informacija propisanih Zakonom u vezi s pranjem novca, povezanim predikatnim kaznenim djelima i financiranjem terorizma koji dostavlja rezultata svojih operativnih analiza, kao finansijsko-obavještajne podatke i sve druge relevantne informacije, nadležnim tijelima na daljnje postupanje i procesuiranje kada utvrdi da u konkretnom slučaju postoje razlozi za sumnju na pranje novca i/ili financiranje terorizma. Odredbom članka 99. stavak 4. Zakona propisano je da Ured putem Ministarstva financija podnosi Vladi Republike Hrvatske izvještaj o radu jednom godišnje.

U godišnjem izvješću navode se statistički podatci o: zaprimljenim obavijestima o sumnjivim i gotovinskim transakcijama od banaka i drugih obveznika, zaprimljenim obavijestima sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma od državnih tijela i inozemnih finansijsko-obavještajnih jedinica, otvorenim analitičkim predmetima i rezultatima analitičko-obavještajnog rada Ureda, blokadama sumnjivih transakcija, slučajevima sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma dostavljenih od strane Ureda nadležnim tijelima na daljnje postupanje i procesuiranje u cilju utvrđivanja nezakonitog karaktera sredstava analiziranih u sumnjivim transakcijama, međunarodnoj razmjeni podataka u konkretnim slučajevima pranja novca i financiranja terorizma.

Osim navedenih podataka, u ovom izvješću navode se sažeti anonimni primjeri konkretnih slučajeva sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma koje je Ured dostavio nadležnim državnim tijelima i inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama na daljnje postupanje i procesuiranje, informacije o tipologijama i trendovima pranja novca, podaci o aktivnostima na području prevencije i neizravnog nadzora obveznika te na području međuinstitucionalne i međunarodne suradnje.

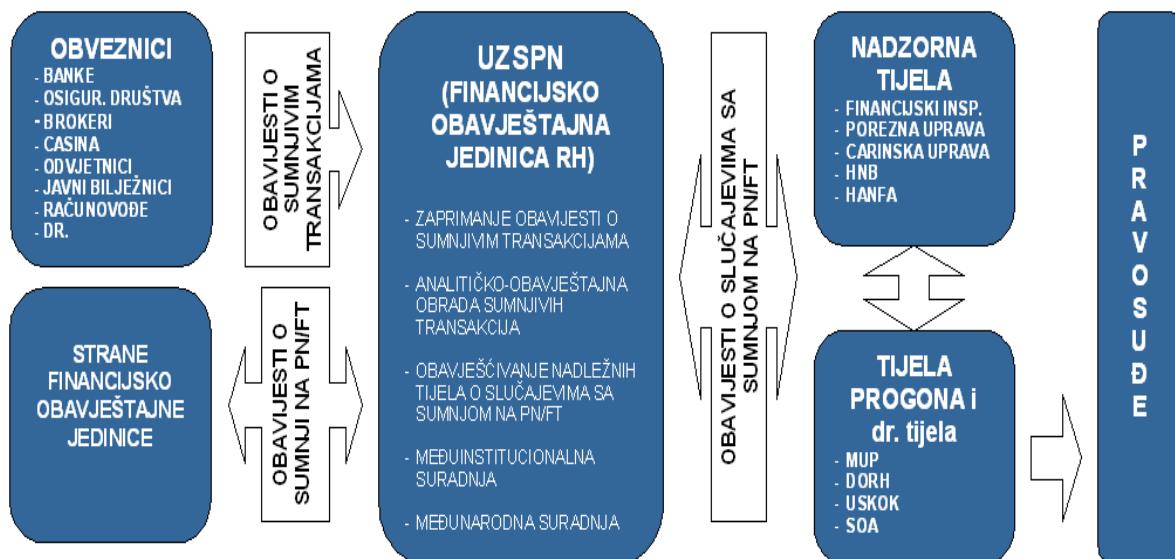
Zakon i međunarodni standardi određuju da sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma nije u nadležnosti samo jedne institucije nego je to sustav u kojem je zakonski definirana uloga Ureda kao finansijsko-obavještajne jedinice Republike Hrvatske, odnosno uloga drugih dionika iz sustava spriječavanja pranja novca i financiranja terorizma i njihova međusobna suradnja.

1. SUSTAV SPRJEČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj nije u nadležnosti samo jedne institucije nego je to sustav u kojem su zakonski definirane uloge svakog dionika i njihova međusobna interakcija i suradnja. Sustav SPNFT čine:

- **tijela prevencije:** obveznici (banke i drugi)
- **Ured za sprječavanje pranja novca**, kao FOJ RH
- **nadzorna tijela:** nadzorne službe ministarstva nadležnoga za financije (Porezna uprava, Carinska uprava i Financijski inspektorat), Hrvatska narodna banka, Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga
- **tijela kaznenog progona** (Policija i Državno odvjetništvo)
- **pravosuđe**

Shema 1.: Sustav sprječavanja PN/FT u RH

Tijela prevencije:

Obveznici iz članka 9. Zakona jesu banke, štedne banke, kreditne unije, ovlašteni mjenjači, osiguravajuća društva, priređivači igara na sreću, brokeri, odvjetnici, javni bilježnici, vanjski računovođe, porezni savjetnici, te obveznici pružanja usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta, pružanja skrbničke usluge novčanika i drugi obveznici.

Ključni elementi preventivnog sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma su sljedeće mjere koje provode banke i drugi obveznici:

- dubinska analiza klijenta primjenom standarda „upoznaj svoga klijenta“ (utvrđivanje i provjeravanje identiteta stranke te utvrđivanje i provjeravanje identiteta stvarnog vlasnika stranke i dr.)
- prijava sumnjivih (gotovinskih i bezgotovinskih) transakcija, sumnjivih sredstava i osoba Uredu od strane obveznika prije obavljanja sumnjive transakcije kada banke i drugi obveznici utvrde sumnju na pranje novca i financiranje terorizma, bez obzira na visinu transakcije (članak 56. i 57. Zakona)

Nadzorna tijela jesu:

Hrvatska narodna banka nadzire provedbu Zakona i provedbu Uredbe (EU) 2015/847 i Delegirane uredbe Komisije (EU) 2018/1108 kod kreditnih institucija, kreditnih unija, institucija za platni promet i za elektronički novac, podružnica istovrsnih obveznika iz drugih država te kod zastupnika institucija za platni promet i distributera institucija za elektronički novac iz drugih država članica ako su oni kreditne institucije, kreditne unije, institucije za platni promet i institucije za elektronički novac osnovane u Republici Hrvatskoj u skladu s odgovarajućim zakonom.

Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga nadzire provedbu Zakona u sektoru finansijskih usluga (društva za upravljanje investicijskim fondovima i investicijski fondovi s pravnom osobnošću upravljanjem, mirovinska društva, društva, društva za osiguranje za obavljanje poslova životnih osiguranja, zastupnici i posrednici u životnom osiguranju, faktoring društva, leasing društva te pravne i fizičke osobe koje se bave razmjenom virtualnih i fiducijarnih valuta te skrbničkim uslugama novčanika.

Finacijski inspektorat nadzire provedbu Zakona u sektoru profesionalnih djelatnosti (odvjetnici, javni bilježnici, vanjski računovođe, revizori i porezni savjetnici), kod ovlaštenih mjenjača, Hrvatske banke za obnovu i razvitak, HP –Hrvatska pošta d.d., zastupnika institucija za platni promet, distributera institucija za elektronički novac iz drugih država članica, pravnim i fizičkim osobama koje se bave drugim finansijskim uslugama a koje nisu kreditna ni finansijska institucija (usluge vezane uz poslove kreditiranja, potrošačko kreditiranje, forfeiting, izdavanje garancija i jamstava i dr.) i posrednika u prometu nekretninama.

Porezna uprava nadzire provedbu Zakona kod priređivača igara na sreću. Porezna uprava također provjerava poštuju li domaće pravne i fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost u RH propisano ograničenje naplate u gotovini u vrijednosti od 75.000,00 HRK (10.000,00 EUR) i većoj. Porezna uprava nadzire i provedbu Zakona vezano za Registrar stvarnih vlasnika, odnosno utvrđuje raspolažu li pravni subjekti i upravitelji trusta te s trustom izjednačeni subjekti stranoga prava točne i potpune podatke o stvarnom vlasniku i jesu li na način i u rokovima propisanima Pravilnikom o Registru stvarnih vlasnika upisali točne i potpune podatke u Registrar stvarnih vlasnika.

Carinska uprava nadzire prijenos gotovine preko državne granice

Ured za sprječavanje pranja novca je hrvatska finansijsko-obavještajna jedinica odnosno posredničko tijelo, s jedne strane, između finansijskog i nefinansijskog sektora (banaka i dr.), koji Uredu prijavljuju sumnjiće transakcije i tijela za provedbu zakona (policije i odvjetništva), te sudova, s druge strane, odnosno Ured je središnje tijelo koje koordinira sve sudionike iz sustava SPNFT.

Tijela kaznenog progona:

Državno odvjetništvo koordinira rad policije i drugih nadzornih tijela u kaznenim postupcima pranja novca iniciranim predmetima Ureda i predmetima drugih tijela iz sustava sprječavanja PN/FT.

USKOK je posebno državno odvjetništvo, specijalizirano za progon korupcije i organiziranog kriminaliteta.

Policija provodi policijske izvide i finansijske istrage kaznenog djela pranja novca postupajući po predmetima iniciranim od strane Ureda, od strane drugih tijela nadzora te predmeta pokrenutih na vlastitu inicijativu.

PNUSKOK je ustrojstvena jedinica policije koja izravno provodi složenija kriminalistička istraživanja korupcije, organiziranog kriminaliteta i terorizma na nacionalnoj razini u uskoj suradnji s USKOK-om.

Pravosuđe:

Pred sudom se provodi kazneni postupak za kazneno djelo pranja novca, financiranja terorizma i oduzimanje imovinske koristi za postupke koji su inicirani od strane svih nadležnih tijela iz sustava sprječavanja PN/FT.

1.1. Uloga i zadaće Ureda za sprječavanje pranja novca

Ured je finansijsko-obavještajna jedinica Republike Hrvatske ustrojena u sastavu Ministarstva financija, kao posebna ustrojstvena jedinica i potpuno je operativno neovisan i autonoman u svom postupanju.

U skladu sa Zakonom i međunarodnim standardima hrvatski Ured je finansijsko-obavještajna jedinica administrativnog tipa, koja služi kao nacionalni centar za zaprimanje i analizu obavijesti o sumnjivim transakcijama i procjenu ostalih informacija relevantnih za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma, odnosno Ured primarno ima zadaću:

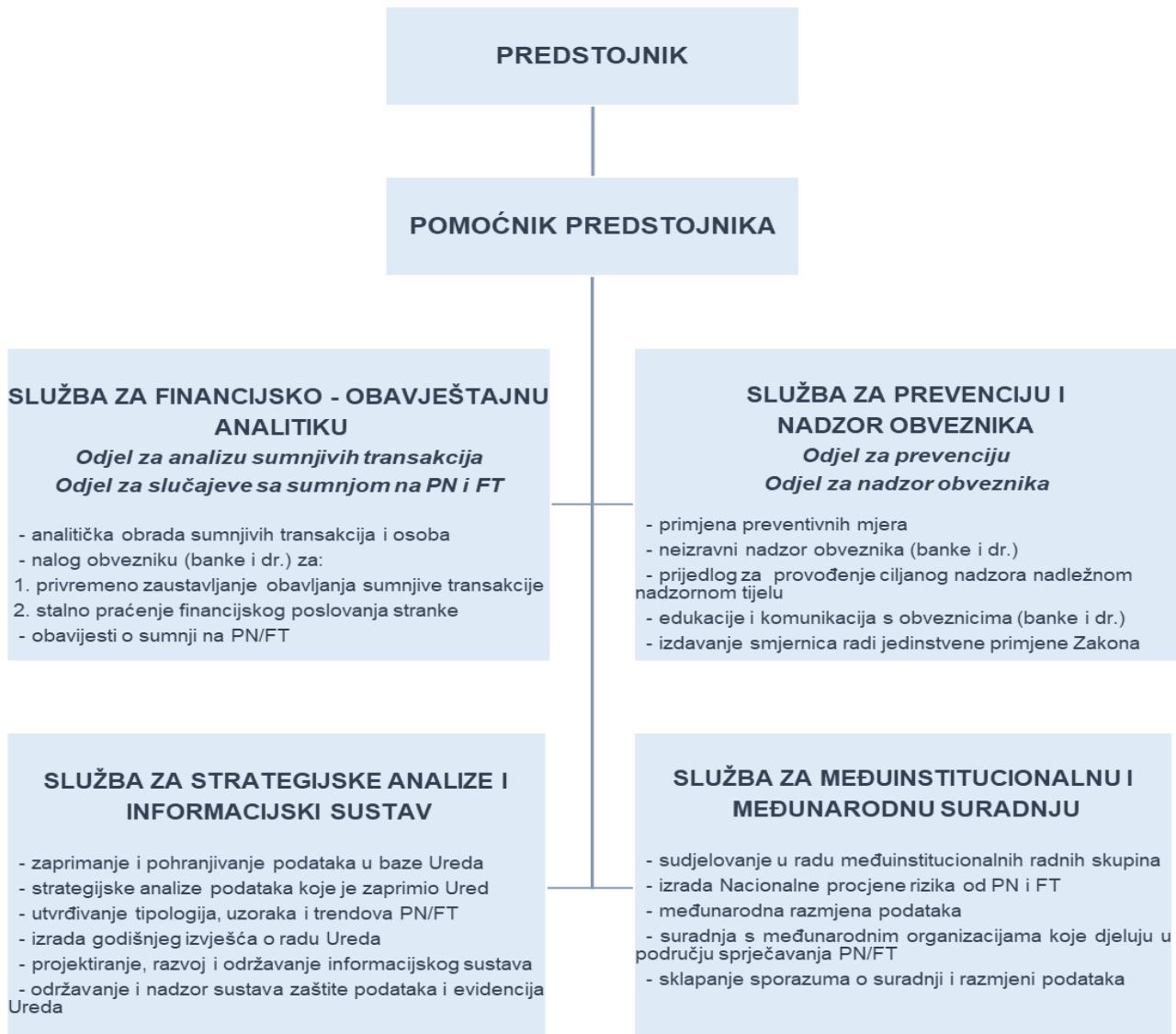
- operativno analizirati sumnjive transakcije zaprimljene od banaka i drugih obveznika i druge informacije zaprimljene od inozemnih finansijsko- obavještajnih jedinica usmjerenih na individualne slučajeve u cilju utvrđivanja postoje li u vezi s transakcijom, određenom osobom ili sredstvima razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma
- dostavljati nadležnim državnim tijelima (DORH-u, USKOKU-u, PNUSKOK-u i dr.) i inozemnim finansijsko obavještajnim jedinicama na daljnje postupanje obavijesti o individualnim slučajevima sa sumnjom na pranje novca i/ili financiranje terorizma

Slučajevi koje je Ured proslijedio na daljnje postupanje nadležnim državnim tijelima i inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma predmet dalnjih postupaka nadležnih državnih tijela (provodenje izvida, kriminalističkih obrada i finansijskih istraga) u cilju pokretanja kaznenog postupka za kazneno djelo pranje novca ili za kazneno djelo financiranje terorizma. Donošenjem pravomoćne sudske presude za kazneno djelo pranja novca potvrđuje nezakonitost sredstava i ista trajno oduzimaju.

Osim analitičko obavještajne obrade konkretnih slučajeva, Ured obavlja i sljedeće poslove:

- provođenje strategijskih analiza zaprimljenih i prikupljenih podataka od obveznika, te podataka dostavljenih Uredu od nadležnih tijela i inozemnih finansijsko obavještajnih jedinica, a koje uključuju utvrđivanje tipologija, uzoraka i trendova pranja novca i financiranja terorizma, projektiranje, razvoj i održavanje informacijskog sustava, održavanje i nadzor sustava zaštite podataka
- prevencije i neizravnog nadzora obveznika u okviru kojih poslova službenici Ureda su zaduženi za vođenje podskupine MIRS-a za nadzor; davanje smjernica obveznicima o primjeni odredbi Zakona koje se odnose na obavještavanje Ureda o sumnjivim i gotovinskim transakcijama, izradu zakonodavnih akata i davanje mišljenja na zakonodavne akte, obavljanje administrativnih poslova vezanih za Registar stvarnih vlasnika
- međuinsticunalne i međunarodne suradnje u okviru kojih poslova službenici Ureda su zaduženi za vođenje MIRS-a, vođenje projekta Nacionalne procjene rizika, vođenje delegacije RH pri Odboru Vijeća Europe MONEYVAL, pružanje podrške u obavljanju poslova tijela Europske unije, izradu zakonodavnih akata i davanje mišljenja na zakonodavne akte.

Organizacijska struktura Ureda

Kadrovska popunjenošć Ureda

U Tablici br. 1. prikazani su podatci o broju zaposlenih u odnosu na broj sistematiziranih radnih mesta i stručnoj spremi zaposlenih u Uredu za razdoblje 2017.-2022.

Godina	Broj radnih mjesta prema sistematizaciji	Broj zaposlenih	Postotak zaposlenih	Stručna spremna zaposlenih	
				Visoka stručna spremna	Srednja stručna spremna
2017.	37	21	56,76%	17	4
2018.	38	21	55,26%	17	4
2019.	38	19	50,00%	16	3
2020.	37	20	54,05%	17	3
2021.	37	21	56,76%	18	3
2022.	37	22	59,46%	19	3

U Uredu je na dan 31. prosinca 2022., zajedno s predstojnikom Ureda bilo zaposleno ukupno 22 službenika, dok je sistematizirano ukupno 37 radnih mjesta. Uzimajući u obzir broj sistematiziranih radnih mjesta (37) i stvarno zaposlenih službenika (22), proizlazi da je popunjenoš radnih mjesta u Uredu na kraju 2022. iznosila 59,46% (vidjeti Tablicu br. 1).

Vezano uz podatke iz Tablice br. 1 proizlazi da je na dan 31. prosinca 2022. u Uredu bilo zaposleno sedamnaest (19) službenika s visokom stručnom spremom (86,36%) ekonomsko i pravne struke te tri (3) službenika sa srednjom stručnom spremom (13,64%).

Uzimajući u obzir broj sistematiziranih radnih mjesta u Uredu i broj stvarno zaposlenih u Uredu evidentna je kontinuirana nepotpunjenoš radnih mjesta u Uredu.

2. ANALITIČKO-OBAVJEŠTAJNI RAD UREDA

Primarna funkcija Ureda kao finansijsko-obavještajne jedinice je analitičko obavještajna obrada sumnjivih transakcija, sredstava i osoba u cilju sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Ured je ovlašten započeti analitičko obavještajnu obradu transakcija nakon što mu obavijest o sumnji na pranje novca ili financiranje terorizma dostave:

- obveznici iz članaka 9. Zakona
- državna tijela iz članaka 123. Zakona
- inozemne finansijsko- obavještajne jedinice iz članaka 129. Zakona.

Po otvaranju analitičkog predmeta Ured za analizu koristi interne baze podataka i ovlašten je prikupiti sve dodatne podatke od obveznika, državnih tijela i inozemnih FOJ u svrhu sprječavanja/otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma.

Tijekom analitičko obavještajne obrade sumnjivih transakcija, sredstava i osoba Ured je ovlašten poduzimati specifične mjere izdavanjem:

- nalog obvezniku za privremeno zaustavljanje obavljanje sumnive transakcije - članak 117. Zakona. tzv. blokade sumnjivih transakcija
- nalog obvezniku za stalno praćenje finansijskog poslovanja stranke – članak 119. Zakona.

Kada na temelju analitičko-obavještajne obrade, uključujući operativnu analizu sumnjivih transakcija zaprimljenih od banaka i drugih obveznika te prikupljenih informacija, podataka i dokumentacije zaprimljenih od nadležnih državnih tijela i inozemnih FOJ, Ured ocijeni da u konkretnom slučaju u vezi s transakcijom, određenom osobom ili sredstvima postoje razlozi za sumnju na pranje novca i s time povezana predikatna kaznena djela i/ili financiranje terorizma u zemlji i/ili inozemstvu, pisanim putem te korištenjem zaštićenih komunikacijskih kanala, rezultate operativnih analiza sa svom potrebnom dokumentacijom, dostavlja nadležnim državnim tijelima ili inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama na daljnje postupanje i procesuiranje (članak 138. Zakona).

Za analitičko-obavještajni rad Ured koristi sljedeće baze podataka:

INTERNE BAZE:

- Aplikativni sustav Ureda koja sadrži uvezane podatke za sve sudionike (fizičke i pravne osobe) o transakcijama, analitičkim obradama, kaznenim postupcima, osnovnim podatcima (identifikacija, brojevi računa, povezanost s drugim sudionicima),
- BI baze podataka Ureda

EKSTERNE BAZE:

- ISPU – informacijski sustav Porezne uprave
- Registar stvarnih vlasnika
- Baza MUP-a
- Jedinstveni Registar računa
- Baza Zemljišnih knjiga
- Sudski registar
- Obrtni registar
- Registar udruga
- Registar zaklada
- Registar neprofitnih organizacija
- Inozemne registre pravnih subjekata
- Komercijalne baze podataka

2.1. Ključni pokazatelji o analitičko obavještajnom radu Ureda

Rezultati rada Ureda verificiraju se putem ključnih pokazatelja o radu Ureda (broj otvorenih predmeta, broj blokada sumnjivih transakcija i broj operativnih analiza transakcija-slučajeva predanih nadležnim tijelima na daljnje postupanje), a kako je prikazano u **Tablici br. 2.**

Tablica 2.

KLJUČNI POKAZATELJI O RADU UREDA		2021.	2022.
Broj otvorenih predmeta sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma		488	471
Broj slučajeva dostavljenih nadležnim tijelima na daljnje postupanje i procesuiranje		294	250
Vrsta slučajeva	Broj slučajeva sa sumnjom na pranje novca	287	244
	Broj slučajeva sa sumnjom na financiranje terorizma	7	6
Broj analiziranih i analitički obrađenih transakcija u slučajevima dostavljenim nadležnim tijelima		5475	3392
Broj sudionika fizičkih i pravnih osoba u analiziranim transakcijama u slučajevima dostavljenim nadležnim tijelima		1180	963
Broj izdanih naloga bankama za stalno praćenje finansijskog poslovanja stranke		38	43
Broj izdanih naloga bankama za privremenom odgodom obavljanja sumnjivih transakcija		50	56
Ukupna vrijednost sumnjivih transakcija čije je obavljanje privremeno odgođeno po nalogu Ureda		4.411.199,71 EUR	110.406.372,73 EUR

Obavještavanje Ureda o sumnji na pranje novca ili financiranje terorizma u 2022.

Ured o sumnji na pranje novca ili financiranje terorizma obavještavaju:

- banke i drugi obveznici iz čl. 9. Zakona
- nadležna državna tijela
- inozemne finansijsko-obavještajne jedinice

Tablica 3. Broj zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama po prijaviteljima u 2021. i 2022.

PRIJAVITELJI	2021.		2022.	
	PN	FT	PN	FT
1. OBVEZNICI				
BANKE	2881	8	2742	5
STAMBENE ŠTEDIONICE	2		1	
PRUŽATELJI INVESTICIJSKIH USLUGA	14		12	
MIROVINSKI FONDOVI			1	
DRUŠTVA ZA OSIGURANJE	4		4	
LEASING DRUŠTVA	2		3	
HP-HRVATSKA POŠTA	74		47	
INSTITUCIJE ZA ELEKTRONIČKI NOVAC	1		73	
OVLAŠTENI MJENJAČI	8		9	
ZASTUPNICI INSTITUCIJA ZA PLATNI PROMET	207	5	265	
PRIREĐIVAČI IGARA NA SREĆU	8		22	
JAVNI BILJEŽNICI	3		2	
ODVJETNICI			7	
VANJSKI RAČUNOVODE	3		8	
RAZMJENA VIRTUALNIH I FIDUCIJARNIH VALUTA	8		25	11
FINA	1		4	
PRAVNE OSOBE ZA OTKUP I NAPLATU POTRAŽIVANJA	1			
OBVEZNICI: UKUPNO	3217	13	3225	16
2. NADLEŽNA TIJELA	PN	FT	PN	FT
MUP	115	3	149	2
USKOK	15		10	
URED DELEGIRANOG EUROPSKOG TUŽITELJA U	2		2	
POREZNA UPRAVA	3		5	
CARINSKA UPRAVA	7		4	
FINANCIJSKI INSPEKTORAT	3		2	
NADLEŽNA DRŽAVNA ODVJETNIŠTVA	4		11	
SIGURNOSNO OBAVJEŠTAJNA AGENCIJA	3	2	1	
MINISTARSTVO OBRANE			1	
MINISTARSTVO GRADITELJSTVA I PROSTORNOG UREĐENJA				1
HRVATSKA NARODNA BANKA	4		1	
NADLEŽNI ŽUPANIJSKI SUD	1			
DRŽAVNA TIJELA: UKUPNO	157	5	187	2
3. INOZEMNE FINANCIJSKO- OBAVJEŠTAJNE JEDINICE (INOZEMNI FOJ)	PN	FT	PN	FT
INOZEMNI FOJ: UKUPNO	141	1	100	1
UKUPNO (1+2+3)	3515	19	3512	19
SVEUKUPNO	3534		3531	

Iz Tablice 3. razvidno je da je u 2022. Ured zaprimio ukupno 3531 obavijest o sumnjivim transakcijama (3512 sa sumnjom na pranje novca i 19 sa sumnjom na financiranje terorizma). Obveznici (banke i dr.) su Uredu prijavili ukupno 3241 transakciju sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma. Od nadležnih tijela Ured je zaprimio ukupno 189 obavijesti sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma (prijedloga za analitičkom obradom) te 101 obavijest od inozemnih finansijsko-obavještajnih jedinica (zamolbi za dostavom podataka). Osim zamolbi za dostavom podataka Ured je u 2022. od inozemnih finansijsko-obavještajnih jedinica zaprimio i 97 spontanih obavijesti (zamolba/spontana dostava podataka) sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma.

Analitički predmeti Ureda

Ured je u 2022. otvorio ukupno 471 analitički predmet (465 predmeta sa sumnjom na pranje novca i 6 predmeta sa sumnjom na financiranje terorizma) od kojih je 270 predmeta otvoreno na temelju zaprimljenih sumnjivih transakcija od banaka i drugih obveznika, 85 predmeta na temelju zaprimljenih prijedloga nadležnih tijela za analitičku obradu transakcija sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma i 116 predmeta na temelju obavijesti sa sumnjom na pranje novca i financiranja terorizma (zamolba/spontanih dostava podataka) zaprimljenih od inozemnih finansijsko-obavještajnih jedinica kako je prikazano u Tablici 4.

Tablica 4. Broj otvorenih predmeta (analitičkih obrada) Ureda u 2021. i 2022. po prijaviteljima obavijesti o sumnjivim transakcijama ili sredstvima

OTVORENI PREDMETI PO IZVORU INFORMACIJA	2021.			2022.		
	PN	FT	%	PN	FT	%
OBVEZNICI	283	4	58,81%	266	4	57,32%
NADLEŽNA TIJELA	56	3	12,09%	84	1	18,05%
INOZEMNE FOJ	141	1	29,10%	115	1	24,63%
UKUPNO	480	8	100,00%	465	6	100,00%
SVEUKUPNO	488			471		

U odnosu na predmete koje je Ured otvorio na temelju prijedloga za analitičkom obradom podataka zaprimljenih od nadležnih tijela (85 prijedloga) treba napomenuti da je Ured u 2022. od nadležnih tijela zaprimio još 104 prijedloga za analitičku obradu ali su isti bili pripojeni već otvorenim analitičkim predmetima. U Tablici 5. dani su podaci o broju analitičkih predmeta koje je Ured otvorio na temelju pisanih prijedloga po nadležnim tijelima, a u Tablici 6. dan je pregled podataka o ukupnom broju zaprimljenih prijedloga za analitičkom obradom po nadležnim tijelima.

Tablica 5. Otvoreni analitički predmeti na temelju pisanih prijedloga za analitičkom obradom zaprimljenih od nadležnih tijela u 2021. i 2022.

NADLEŽNO TIJELO	2021.		2022.	
	BROJ PREDMETA	%	BROJ PREDMETA	%
MUP	37	62,71%	63	74,12%
USKOK	6	10,17%	6	7,06%
NADLEŽNA DRŽAVNA ODVJETNIŠTVA	1	1,69&	6	7,06%
POREZNA UPRAVA	1	1,69&	3	3,53%
CARINSKA UPRAVA	5	8,47%	3	3,53%
URED DELEGIRANOG EUROPSKOG TUŽITELJA U RH	1	1,69&	2	2,35%
SIGURNOSNO OBAVJEŠTAJNA AGENCIJA	3	5,08%	1	1,18%
MINISTARSTVO OBRANE			1	1,18%
HRVATSKA NARODNA BANKA	3	5,08%		
FINANCIJSKI INSPEKTORAT	2	3,39%		
UKUPNO:	59	100,00%	85	100,00%

Tablica 6. Pisani prijedlozi za analitičkom obradom zaprimljeni od nadležnih tijela u 2021. i 2022.

NADLEŽNO TIJELO	2021.		2022.	
	BROJ PISANIH PRIJEDLOGA	%	BROJ PISANIH PRIJEDLOGA	%
MUP	118	72,84%	151	79,89%
USKOK	15	9,26%	10	5,29%
NADLEŽNA DRŽAVNA ODVJETNIŠTVA	4	2,47%	11	5,82%
POREZNA UPRAVA	3	1,85%	5	2,65%
CARINSKA UPRAVA	7	4,32%	4	2,12%
FINANCIJSKI INSPEKTORAT	3	1,85%	2	1,06%
URED DELEGIRANOG EUROPSKOG TUŽITELJA U RH	2	1,23%	2	1,06%
SIGURNOSNO OBAVJEŠTAJNA AGENCIJA	5	3,09%	1	0,53%
MINISTARSTVO OBRANE			1	0,53%
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA, GRADITELJSTVA I DRŽAVNE IMOVINE			1	0,53%
HNB	4	2,47%	1	0,53%
ŽUPANIJSKI SUD	1	0,62%		
UKUPNO:	162	100,00%	189	100,00%

Vezano uz pisane prijedloge za analitičku obradu zaprimljene od nadležnih tijela u 2022. Ured je na temelju 85 prijedloga (44,97 % od ukupnog broja zaprimljenih prijedloga) započeo nove analitičke obrade (otvoreni su novi predmeti) dok je preostalih 104 prijedloga (55,03 % od ukupnog broja zaprimljenih) pripojeno već otvorenim analitičkim predmetima i to:

- 77 (40,74 %) prijedloga za analitičku obradu zaprimljena od državnih tijela je pripojeno analitičkim predmetima otvorenim u 2022.
- 27 (14,29%) prijedloga za analitičku obradu zaprimljena od državnih tijela je pripojeno analitičkim predmetima otvorenim u 2021. i ranijim godinama.

Na operativnoj razini međuinstitucionalna suradnja Ureda i drugih nadležnih državnih tijela (prije svega policije, državnog odvjetništva, USKOK-a, SOA-e) očituje se kroz "ad hoc" radne sastanke, koordinacijske kontakte te dnevnu korespondenciju na dvije operativne razine: pribavljanje i razmjena potrebnih ili raspoloživih podataka s jedne strane te iniciranje ili dostavljanje rezultata analitičko-obavještajne obrade nadležnim tijelima, s druge strane.

2.2. Međunarodna suradnja Ureda

Međunarodna suradnja Ureda odnosi se na suradnju između Ureda i inozemnih finansijsko obavještajnih jedinica vezano uz razmjenu relevantnih podataka, informacija i dokumentacije, a u svrhu sprječavanja i otkrivanja pranja novca, predikatnih kaznenih djela i financiranja terorizma. Međunarodna razmjena podataka, informacija i dokumentacije pokreće se na temelju zamolbe Ureda upućene inozemnoj finansijsko-obavještajnoj jedinici, zamolbe inozemne finansijsko-obavještajne jedinice upućene Uredu, spontane dostave podataka, informacija i dokumentacije od strane Ureda inozemnoj finansijsko- obavještajnoj jedinici ili spontane dostave podataka, informacija i dokumentacije od inozemne finansijsko-obavještajne jedinice Uredu (članak 127. Zakona).

Kada Ured zaprimi zamolbu/spontanu dostavu podataka inozemne finansijsko- obavještajne jedinice (članak 129. Zakona), Ured započinje analitičku obavještajnu obradu sumnjivih transakcija, sredstava i osoba. Također, Ured može surađivati s inozemnim finansijsko- obavještajnim jedinicama bez obzira na njegov organizacijski status i neovisno o tome je li predikatno kazneno djelo u trenutku razmjene podataka poznato.

U okviru analitičko obavještajne obrade pokrenute na zamolbu/spontanu dostavu podataka inozemne finansijsko- obavještajne jedinice Ured je ovlašten od svih obveznika (članak 113. Zakona) i državnih tijela (članak 115. Zakona) prikupiti sve dodatne podatke potrebne za sprječavanja i otkrivanja pranja novca, predikatnih kaznenih djela i financiranja terorizma, kao da je inicijativa krenula od obveznika i nadležnih domaćih tijela.

U Tablici 7. prikazan je broj otvorenih analitičkih predmeta u 2022. na temelju zamolba/spontanih dostava podataka zaprimljenih od inozemnih finansijsko-obavještajnih jedinice u 2022., kao i broj dostavljenih spontanih obavijesti o sumnjivim transakcijama koje je Ured dostavio inozemnim finansijsko obavještajnim jedinicama.

Tablica 7.

	2021.	2022.
BROJ OTVORENIH PREDMETA UREDA TEMELJEM PODATAKA INOZEMNIH FOJ	142	116
URED – BROJ SPONTANIH OBAVIJESTI INOZEMNIM FOJ	15	36
URED – BROJ ZAMOLBI INOZEMNIM FOJ	160	129

U okviru dostavljenih 36 spontanih obavijesti o sumnjivim transakcijama inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama U 2022., Ured je operativno analizirao 293 sumnjivih transakcija povezanih s 66 fizičke i pravne osobe kao sudionicima u sumnjivim transakcijama.

Ured svakodnevno posredstvom Egmont Secure Web i FIU.net mreže razmjenjuje podatke sa inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama u cilju sprječavanja i otkrivanja pranja novca, predikatnih kaznenih djela i financiranja terorizma.

Ured je u 2022. poslao inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama ukupno 349 akata (zamolbe za podatcima, odgovori, spontane dostave podataka, požurnice, feedback i dr.) u 46 države, a od inozemnih finansijsko obavještajnih jedinica iz 56 država zaprimio ukupno 567 akta (zamolbe za podatcima, odgovori, spontane dostave podataka, požurnice, feedback i dr.) vezano uz konkretnе slučajeve pranja novca i financiranja terorizma, kako je prikazano u Tablici 8.

Vrsta akta	2021		2022	
	Akti inozemnih FOJ	Akti Ureda	Akti inozemnih FOJ	Akti Ureda
Odgovor	227	145	260	88
Zamolba za dostavom podataka	135	160	101	129
Spontana dostava podataka	142	15	97	36
Zamolba za suglasnost	4	7	3	5
Suglasnost	26	8	16	8
Požurnica	43	34	30	34
Feedback	2	0	7	0
Ostalo	50	3	22	2
Ukupno:	629	372	567	349

Ovi pokazatelji potvrđuju intenzivnu međunarodnu suradnju Ureda s finansijsko-obavještajnim jedinicama drugih država.

Jedna od ovlasti Ureda koja predstavlja ključni alat u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma je izdavanje naloga obvezniku za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnje transakcije na rok od 120 sati.

Ured je u okviru 8 slučaja u 2022., u kojima je izdao obveznicima nalog za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnje transakcije, ostvario međunarodnu razmjenu podataka sa inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama: Francuske, Njemačke, Mađarske, Italije, Luksemburga, Malte, Slovenije, Švicarske, Ujedinjenog Kraljevstva i SAD.

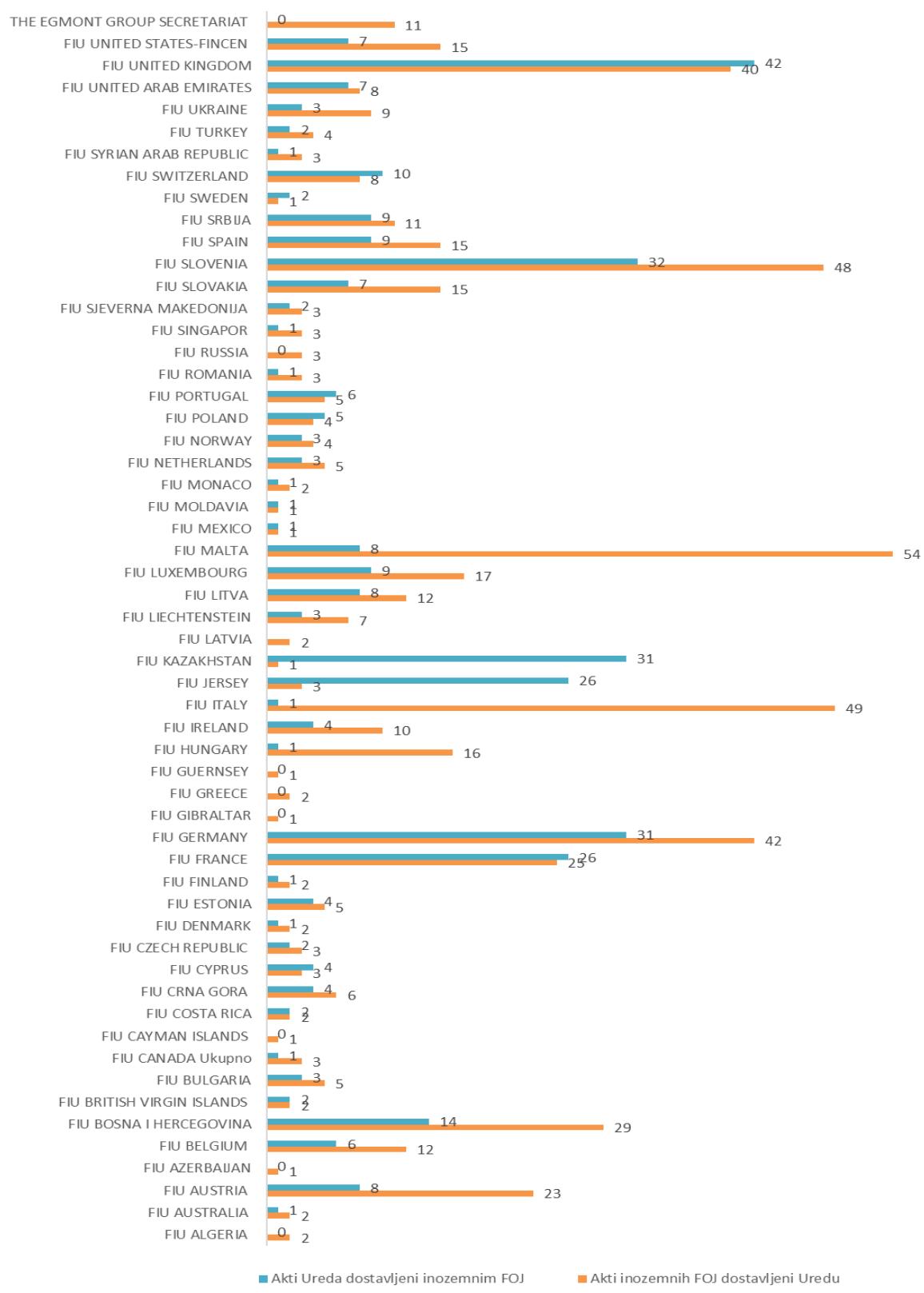
Također, Ured u okviru provođenja zadaća sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma može inozemnomu FOJ-u države članice odnosno treće države dostaviti pisani prijedlog za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnje transakcije u inozemstvu ako Ured ocijeni da u vezi s transakcijom, određenom osobom ili sredstvima postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma (članak 131. Zakona).

Ured je u okviru 6 slučajeva u 2022. dostavio inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama (u 10 država: Estonija, Francuska, Italija, Litva, Mađarska, Njemačka, Sjedinjene Američke Države, Slovenija, Španjolska i Turska) ukupno 25 prijedloga za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnjivih transakcija (u ukupnom iznosu od 805 tisuća eura) slijedom kojih je u inozemstvu blokirano 255 tisuća eura.

Na Grafikonu 1. prikazana je međunarodna suradnja Ureda s inozemnih finansijsko-obavještajnih jedinicama u svezi razmjene podataka vezanih uz otkrivanje konkretnih slučajeva pranja novca ili financiranje terorizma po državama.

Grafikon 1.

Međunarodna suradnja Ureda s inozemnim FOJ-uredima u 2022. godini

2.3. Primjena specifičnih mjera u analitičko obavještajnom radu Ureda

2.3.1. Nalog obvezniku za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnjive transakcije

Nakon što obveznik (banka i dr.) obavijesti Ured o sumnjivoj transakciji prije njenog obavljanja, i ako je potrebno poduzeti hitne radnje da bi se provjerili podatci o sumnjivoj transakciji, određenoj osobi ili sredstvima ili ako Ured ocijeni da postoje razlozi za sumnju da je transakcija, određena osoba ili sredstva ili osoba povezana s pranjem novca i/ili financiranjem terorizma, Ured može pisanim nalogom naložiti obvezniku (banci i dr.) privremeno zaustavljanje obavljanja sumnjive transakcije najdulje na rok od 120 sati od trenutka izdavanja naloga obvezniku. Ured je dužan o izdanom nalogu odmah obavijestiti nadležno državno odvjetništvo Republike Hrvatske (članak 117. Zakona).

Tablica 9. Nalozi Ureda za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnjive transakcije

NALOZI ZA PRIVREMENO ZAUSTAVLJANJE OBAVLJANJA SUMNJIVE TRANSAKCIJE	2021.	2022.
BROJ IZDANIH NALOGA	50	56
BROJ OSOBA U NALOZIMA	43	38
BROJ RAČUNA U NALOZIMA	51	67
BROJ OBVEZNIKA U NALOZIMA	11	16
VRIJEDNOST U EURIMA	4.411.199,71	110.406.372,73

U svim slučajevima u kojima je Ured izdao naloge za privremeno zaustavljanje obavljanje sumnjive transakcije, isti su potvrđeni rješenjem nadležnog suda o privremenoj obustavi izvršenja transakcije.

2.3.2. Nalog obvezniku za stalno praćenje financijskog poslovanje stranke

Tijekom analitičke-obavještajne obrade Ured može naložiti obvezniku (banci i dr.) stalno praćenje financijskog poslovanja stranke (kako je prikazano u Tablici 10.) kada u vezi sa strankom ili financijskim poslovanjem stranke postoje razlozi za sumnju na pranje novca i/ili financiranje terorizma ili druge osobe za koju je moguće osnovano zaključiti da je pomagala ili sudjelovala u transakcijama ili financijskom poslovanju stranke u vezi s kojom postoji sumnja na pranje novca ili financiranje terorizma. Obveznik (banka i dr.) redovito obavještava Ured o transakcijama ili poslovima koje kod obveznika izvrše ili imaju namjeru izvršiti navedene osobe. Provođenje naloga za stalno praćenje financijskoga poslovanja stranke može trajati najviše tri mjeseca, a u opravdanim slučajevima trajanje naloga može se prodlužiti svaki put za još jedan mjesec, nalog može trajati najdulje šest mjeseci (članak 119. Zakona).

Tablica 10. Nalozi Ureda za stalno praćenje financijskog poslovanja stranke

NALOZI ZA STALNO PRAĆENJE FINACIJSKOG POSLOVANJA STRANAKA	2021.	2022.
BROJ IZDANIH NALOGA	38	43
BROJ OSOBA U NALOZIMA	25	36
BROJ OBVEZNIKA U NALOZIMA	10	12

2.4. Statistički podatci o slučajevima Ureda

Ured dostavlja rezultate svojih operativnih analiza (slučajeve) nadležnim tijelima i inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama na daljnje postupanje i procesuiranje kada na temelju analitičko-obavještajne obrade, uključujući operativnu analizu sumnjivih transakcija zaprimljenih od obveznika, podataka i informacija nadležnih tijela i inozemnih finansijsko-obavještajnih jedinica te dokumentacije koju prikupi i zaprimi u skladu s Zakonom, u individualnom slučaju u vezi s transakcijom, određenom osobom ili sredstvima utvrdi razloge za sumnju na pranje novca i s time povezana predikatna kaznena djela i/ili financiranje terorizma u zemlji i/ili inozemstvu. (članak. 138. Zakona).

Ured slučajeve dostavlja nadležnim državnim tijelima na daljnje postupanje za potrebe provođenja dalnjih postupaka nadležnih državnih tijela (provođenje izvida i kriminalističkih obrada, finansijskih istraga i kaznenih postupaka) u cilju pokretanja kaznenog postupka za kazneno djelo pranje novca, povezano predikatno kazneno djelo i kazneno djelo financiranje terorizma. Slučajevi koje je Ured proslijedio na daljnje postupanje nadležnim državnim tijelima i inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma predmet dalnjih postupaka tijela nadzora i kaznenog progona (provođenje izvida i kriminalističkih obrada, finansijskih istraga i kaznenih postupaka) u cilju utvrđivanja nezakonitog karaktera sredstava analiziranih u sumnjivim transakcijama. Tek se donošenjem pravomoćne sudske presude za kazneno djelo pranja novca potvrđuje nezakonitost sredstava i ista trajno oduzimaju.

Operativne analiza transakcija (OpAT-a) dostavljene od strane Ureda na daljnje postupanje, Tablica 11.

PRIMATELJI PROSLIJEĐENIH OPERATIVNIH ANALIZA UREDA	2021.			2022.		
	NADLEŽNO TIJELO	PN	FT	%	PN	FT
POLICIJA	93	2	32,31%	95	2	38,80%
POREZNA UPRAVA	73	0	24,83%	42	0	16,80%
NADLEŽNA DRŽAVNA ODVJETNIŠTVA	67	0	22,79%	62	0	24,80%
USKOK	31	0	10,54%	30	0	12,00%
SIGURNOSNO OBAVJEŠTAJNA AGENCIJA	15	5	6,80%	13	4	6,80%
FINANCIJSKI INSPEKTORAT	4	0	1,36%	0	0	0,00%
URED DELEGIRANOG EUROPSKOG TUŽITELJA U RH	3	0	1,02%	2	0	0,80%
CARINSKA UPRAVA	1	0	0,34%	0	0	0,00%
UKUPNO	287	7	100,00%	244	6	100,00%
SVEUKUPNO	294			250		

U odnosu na utvrđene sumnje na predikatna kaznena djela u operativnim analizama sumnjivih transakcija (OpAT-ima) sa sumnjom na pranje novca, koje je Ured u dostavio nadležnim tijelima analizom je utvrđeno da su najučestalija predikatna kaznena djela porezna utaja, gospodarska kaznena djela uključujući korupciju te prijevara, kako je prikazano u Tablici 12.

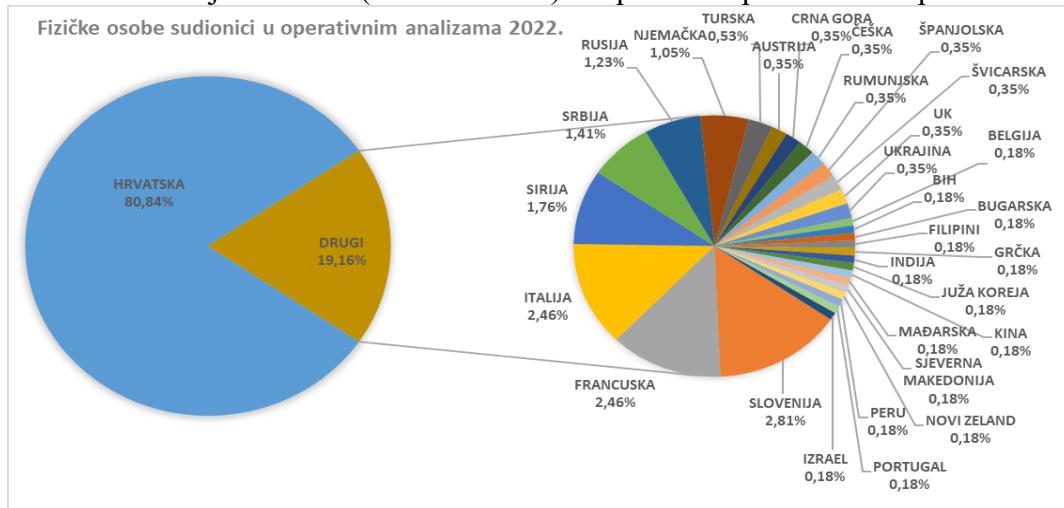
PREDIKATNO KAZNENO DJELO	2021.		2022.	
	BROJ	%	BROJ	%
POREZNA UTAJA	130	45,30%	91	37,30%
ZLOUPORABA U GOSPODARSKOM POSLOVANJU I KORUPCIJA	63	21,95%	42	17,21%
NEPOZNATO	43	14,98%	47	19,26%
PRIJEVARA	26	9,06%	33	13,52%
OSTALA KAZNENA DJELA	11	3,83%	9	3,68%
RAČUNALNA PRIJEVARA	8	2,79%	14	5,74%
DROGA	6	2,09%	8	3,28%
UKUPNO	287	100,00%	244	100,00%

U okviru dostavljenih operativnih analiza transakcija (OpAT-a) državnim tijelima, Ured je operativno analizirao 3392 sumnjivih transakcija povezanih s 569 fizičkih i 394 pravnih osoba, kako je prikazano u Tablici 13.

PRIMATELJI OPERATIVNIH ANALIZA UREDA (OpAT) U 2022.				
DRŽAVNA TIJELA	BR. OpAT-a	ANALIZIRANE TRANSAKCIJE	FIZIČKE OSOBE	PRAVNE OSOBE
POLICIJA	97	581	240	158
NADLEŽNA DRŽAVNA ODVJETNIŠTVA	62	2070	145	98
POREZNA UPRAVA	42	478	60	56
USKOK	30	209	100	69
SIGURNOSNO OBAVJEŠTAJNA AGENCIJA	17	41	20	13
URED DELEGIRANOG EUROPSKOG TUŽITELJA U RH	2	13	4	0
SVEUKUPNO	250	3392	569	394

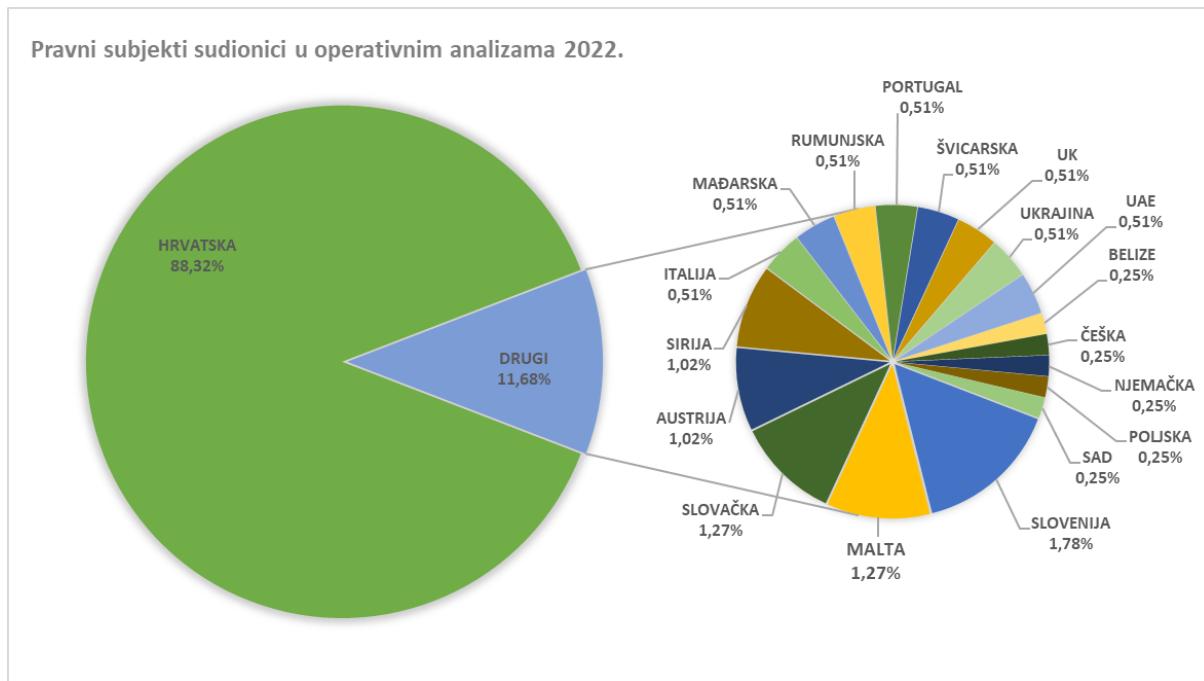
U odnosu na državljanstvo sudionika fizičkih osoba u operativnim analizama sumnjivih transakcija (OpAT-ima) koje je Ured dostavio nadležnim tijelima na daljnje postupanje 80,84% odnosno 460 sudionika fizičkih osoba je iz Hrvatske a 19,16% odnosno 109 sudionika fizičkih osoba je iz stranih država.

Grafikon 2. Broj sudionika (fizičkih osoba) u OpAT-ima prema državi prebivališta.

U odnosu na državu sjedišta sudionika pravne osobe u operativnim analizama sumnjivih transakcija (OpAT-ima) koje je Ured dostavio nadležnim tijelima na daljnje postupanje, 88,32% odnosno 348 sudionika pravnih osoba je iz Hrvatske, a 11,68% odnosno 46 sudionika pravnih osoba je iz stranih država.

U Grafikonu 3. je prikazan broj sudionika (pravnih osoba) u OpAT-ima prema državi sjedišta.

Aktivnosti Ureda u suzbijanju financiranja terorizma u 2022.

U cilju suzbijanja financiranja terorizma, Ured poduzima aktivnosti vezane za:

- provjeru podataka o transakcijama evidentiranim u bazama Ureda, a koje je Ured zaprimio od banaka i drugih obveznika, te provjeru podataka o transakcijama kod banaka koje posluju u RH
- unaprjeđenje međunarodne suradnje.

Po dovršenoj analitičkoj-obavještajnoj obradi, Ured je u 2022. nadležnim tijelima na daljnje postupanje i procesuiranje dostavio 6 operativnih analiza sumnjivih transakcija na sumnju na financiranje terorizma.

Sukladno odredbama Zakona obveznik (banke i dr.) je dužan bez odgode obavijestiti Ured kada zna, sumnja ili ima razloga sumnjati da u vezi sa sumnjivom transakcijom postoje razlozi za sumnju na financiranje terorizma.

Članak 3. stavak 3. Zakona definira financiranje terorizma kao „osiguravanje ili prikupljanje sredstava, odnosno pokušaj osiguravanja ili prikupljanja sredstava, zakonitih ili nezakonitih, na bilo koji način, izravno ili neizravno, s namjerom da se upotrijebe ili sa znanjem da će biti upotrijebljena, u cijelosti ili dijelom, od strane terorista ili terorističke organizacije u bilo koju svrhu, što uključuje i počinjenje terorističkoga kaznenog djela, ili od strane osoba koje financiraju terorizam.“

Obavijesti o sumnjivim transakcijama sa sumnjom na financiranje terorizma u najvećem broju odnose se na prijave od strane bankarskog sektora. Kod takvih prijava u velikom broju slučajeva riječ je o doznakama iz zemalja koje su zahvaćene ratnim zbivanjima i kao takve nemaju adekvatne preventivne mjere na području borbe protiv pranja novca i financiranja terorizma, kao i o obavijestima koje se odnose na transakcije pravnih ili fizičkih osoba za koje postoji sumnja da bi mogle biti povezane s terorističkim organizacijama (razlozi za prijavu su uglavnom geografsko porijeklo klijenata).

Nakon zaprimanja obavijesti sa sumnjom na moguće financiranje terorizma, Ured na temelju prikupljenih informacija provodi analitičku obradu, te takve slučajeve prosljeđuje drugim državnim tijelima na nadležno postupanje (SOA, MUP).

Prema podatcima nadležnih tijela u proslijeđenim slučajevima nisu utvrđene poveznice s financiranjem terorizma ili konkretnim terorističkim aktima.

U svrhu jačanja borbe protiv financiranja terorizma te učinkovitoga djelovanja svih dionika sustava, na snazi je *Smjernica u postupanju obveznika na području borbe protiv financiranja terorizma* koju je Ured izdao kreditnim institucijama i drugim obveznicima. Sadržaj Smjernice odnosi se na izloženost rizika financiranja terorizma te su obveznici upućeni da prilikom uspostave poslovnog odnosa sa strankom fizičkim ili pravnim osobama, izvrše provjeru je li se ista nalazi na sankcijskim listama UN. Bankama je naložena obveza trajnog praćenja svih promjena na Konsolidiranoj listi UN, što uključuje provjeru svih klijenata banke, odnosno usporedbu imena fizičkih osoba i naziva entiteta sa liste, s onima iz baze klijenata banke. Banke su o navedenim provjerama obavezne kvartalno izvještavati Ured.

2.5. Pregled jedinstvene statistike sustava SPNFT u 2022.

Sukladno međunarodnim standardima i Zakonu, a zbog procjene djelotvornosti cjevitog sustava u suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma u RH, nadležna državna tijela moraju voditi sveobuhvatnu statistiku i Uredu dostavljati podatke o postupcima za kaznena djela pranja novca i financiranja terorizma (članak 148. Zakona).

Tablica 14. Statistika Ureda i pravosuđa u 2021. i 2022.

IZVOR PREDMETA UREDA	STATISTIKA UREDA				STATISTIKA PRAVOSUĐA					
	2021		ANALITIČKE OBRADE		PROSLIJEĐENI SLUČAJEVI		ISTRAGE		OPTUŽNICE	
	PN	FT	PN	FT	PN	FT	PN	FT	PN	FT
OBVEZNICI	283	4	287	7	26	12	3	3	3	3
DRŽAVNA TIJELA	56	3								
INOZEMNI FOJ	141	1								
UKUPNO	480	8								
UKUPNO	488		294		26		12		3	

IZVOR PREDMETA UREDA	STATISTIKA UREDA				STATISTIKA PRAVOSUĐA					
	2022.		ANALITIČKE OBRADE		PROSLIJEĐENI SLUČAJEVI		ISTRAGE		OPTUŽNICE	
	PN	FT	PN	FT	PN	FT	PN	FT	PN	FT
OBVEZNICI	266	4	244	6	17	10	8	8	8	8
DRŽAVNA TIJELA	82	1								
INOZEMNI FOJ	115	1								
UKUPNO	465	6								
UKUPNO	471		250		17		10		8	

Statistički podatci Ureda:

- broj otvorenih analitičkih predmeta sa sumnjom na PN/FT – 471
- broj proslijedjenih operativnih analiza sumnjivih transakcija (slučajeva) nadležnim tijelima sa sumnjom na PN/FT – 250

2.5.1. Pravosudna statistika za kazneno djelo Pranje novca iz članka 265. Kaznenog zakona

Sukladno međunarodnim standardima na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, a zbog procjene djelotvornosti cjevitog sustava, nadležna državna tijela moraju voditi sveobuhvatnu statistiku i dostavljati Uredu podatke o postupcima za kaznena djela pranja novca i financiranja terorizma.

Na temelju čl. 148. st. 9. Zakona donesen je Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o kaznenom djelu pranja novca, povezanim predikatnim kaznenim djelima ili kaznenom djelu financiranja terorizma (NN br. 1/19). Pravilnikom je propisana obveza državnim odvjetništvima i sudovima dva puta godišnje na

propisanom obrascu dostaviti Uredu za sprječavanje pranja novca podatke o osobama protiv kojih je pokrenuta istraga, podignuta optužnica ili donesena sudska odluka za kaznena djela pranje novca ili financiranja terorizma, te o predikatnim kaznenim djelima u vezi s pranjem novca.

Obrazac na kojem državna odvjetništva i sudovi dostavljaju podatke sadržava i dostavu podataka:

- o mjerama i radnjama poduzetim u svezi sredstava, prihoda ili imovine osobe protiv koje se vodi postupak (npr. mjere osiguranja prisilnog oduzimanja sredstava, prihoda ili imovine, oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, privremena obustava izvršenja sumnjivih finansijskih transakcija);
- o tome je li u okviru kaznenog postupka zatražena međunarodna pravna pomoć odnosno pravosudna suradnja sa stranim institucijama na temelju Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije, Strasburške konvencije iz 1990., Varšavske konvencije iz 2005. ili Konvencija Vijeća Europe o uzajamnoj sudskej pomoći u kaznenim stvarima iz 1959. ili na temelju neke druge pravne osnove.

Prema podatcima dostavljenim Uredu, u razdoblju tijekom 2022. pokrenute su istrage, podignite optužnice ili donesene presude u ukupno 14 kaznenih postupaka protiv ukupno 31 fizičke i 2 pravne osobe:

- donesena su rješenja o provođenju istrage pranja novca protiv 15 fizičkih i 2 pravne osobe
- podignite su optužnice za pranje novca protiv 10 fizičkih osoba
- donesene su osuđujuće presude za pranje novca protiv 8 fizičkih osoba.

Predikatna kaznena djela u kaznenim postupcima za pranje novca

Analizom zaprimljenih podataka o kaznenim postupcima kojima su u razdoblju od 1.1.2022. do 31.12.2022. pokrenute istrage, podignite optužnice ili donesene presude za kazneno djelo Pranje novca iz članka 265. KZ-a, kaznene predmete pranja novca moguće je po predikatnim kaznenim djelima¹ podijeliti u tri skupine:

- pranje novca povezano s prijevarama
- pranje novca povezano s koruptivnim kaznenim djelima i kaznenim djelima protiv gospodarstva
- pranje novca povezano s poreznom utajom.

Prijevare

Najučestalija predikatna kaznena djela u kaznenim predmetima pranja novca su računalna prijevara i prijevara. Ukupno 14 fizičkih i 1 pravna osoba procesuirani su za pranje novca povezano s navedenim predikatnim kaznenim djelima. Ukupna protuvrijednost uspješno otkrivene i privremeno odnosno trajno oduzete nezakonite imovinske koristi iznosi cca 5,6 milijuna eura. Najučestaliji pojavnici oblici u ovim kaznenim predmetima su transferi u ili iz inozemstva sredstava koja su bila predmet prijevarnih postupanja, kao i gotovinsko podizanje nezakonito stečenih sredstava.

Koruptivna kaznena djela i kaznena djela protiv gospodarstva

¹ Predikatno kazneno djelo jest svako djelo određeno kaznenim ili drugim zakonom kao kazneno djelo te kojim je ostvaren nezakonit prihod koji je predmet kaznenog djela pranja novca.

Kazneni progon pranja novca povezan je s prikrivanjem i posjedovanjem sredstava stečenih kaznenim djelima primanje mita i zlouporaba u gospodarskom poslovanju. Iako je broj procesuiranih osoba manji (ukupno 10 fizičkih osoba) nego kod pranja novca povezanog s prijevarnim radnjama, ovu skupinu kaznenih postupaka za pranje novca karakteriziraju izrazito visoki iznosi uspješno otkrivene i privremeno oduzete nezakonite imovinske koristi različitih oblika (novčana sredstva, nekretnine, vrijednosni papiri i poslovni udjeli) u ukupnoj protuvrijednosti od cca 110 milijuna eura.

Porezna utaja

Iako potpada pod kaznena djela protiv gospodarstva, porezna utaja kao predikatno kazneno djelo pranju novca izdvojena je u zasebnu skupinu zbog toga što predstavlja kazneno djelo koje ulazi u skupinu kaznenih djela s najvišom prijetnjom za pranje novca. Kazneno djelo pranja novca povezano s poreznom utajom uvijek je procesuirano u kaznenim predmetima u kojima je procesuiran veliki broj počinitelja, a nezakonita imovinska korist je znatna. Tako je i u analiziranim predmetima koji se odnose na kaznene postupke pranja novca protiv 7 fizičkih i 1 pravne osobe privremeno oduzeta imovinska korist u ukupnoj protuvrijednosti od 5,4 milijuna eura. Najučestaliji pojavnici oblici u ovim kaznenim predmetima su gotovinsko podizanje nezakonito stečenih sredstava i pokušaj prikrivanja nezakonitih sredstava stjecanjem nekretnina.

Sektori zlouporabljeni za pranje novca

Osnovna obilježja kaznenog djela pranja novca su radnje ulaganja, pretvaranja, prijenosa ili zamjene s ciljem prikrivanja ili lažnog prikazivanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom. Preventivni dio sustava sprječavanja pranja novca nalaže obveznicima iz finansijskog i nefinansijskog sektora provoditi mjere s ciljem sprječavanja pranja novca u područjima njihove djelatnosti (bankarski sektor, tržište kapitala, tržište nekretnina, prijenos novca, virtualne valute, igre na sreću i drugi).

Analiza kaznenih predmeta pranja novca u razdoblju od 1.1.2022. do 31.12.2022. po sektorima koji su najčešće zlouporabljeni za prikrivanje ili lažno prikazivanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom:

- bankarski sektor – pojavljuje se kod ukupno 19 fizičkih i 2 pravne osobe. Zastupljena su sva gore navedena predikatna kaznena djela (prijevare, zlouporaba u gospodarskom poslovanju, primanje mita i utaja poreza). U konkretnim predmetima obveznici (banke) su uspješno provodili preventivne mjere (obavijest o sumnjivim transakcijama, postupanje po nalozima Ureda) što je dovelo do otkrivanja i kasnijeg procesuiranja pranja novca i privremenog oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom
- sektor nekretnina – pojavljuje se kod ukupno 7 fizičkih osoba. Okriviljenici su pokušali stjecanjem nekretnina prikriti imovinsku korist ostvarenu utajom poreza, koruptivnim kaznenim djelima i prijevarom počinjenom u sastavu zločinačkog udruženja (slučaj FOREX).

Pranje novca počinjeno u sastavu zločinačkog udruženja procesuirano je u 4 kaznena predmeta kojima su obuhvaćeni kazneni progoni pranja novca protiv 8 fizičkih i 1 pravne osobe u kojima je ovlašteni tužitelj USKOK. Predmeti pranja novca počinjeni u sastavu zločinačkog udruženja ističu se po izuzetno visokim iznosima privremeno i trajno oduzete nezakonite imovinske koristi. Predikatna kaznena djela u predmetima pranja novca počinjenog u sastavu zločinačke organizacije su bila utaja poreza (3 predmeta), zlouporaba povjeranja u gospodarskom poslovanju s elementima korupcije (1 predmet), prijevara (1 predmet).

3. STRATEGIJSKE ANALIZE

Ured pored operativne analitike radi i strategijske analize dostupnih informacija, a što je međunarodni standard sukladno Preporukama FATF (Preporuka 29).

Strategijske analize primarno uključuju analize zaprimljenih obavijesti o sumnjivim i gotovinskim transakcijama te slučajeva sa sumnjom na pranje novca i financiranje terorizma koje Ured prosljeđuje nadležnim državnim tijelima na daljnje postupanje i procesuiranje. Temeljem takvih analiza izrađuju se pisana izvješća (proizvodi) koja daju pregled podataka i informacija s ciljem prepoznavanja i praćenja pojavnih oblika pranja novca i financiranja terorizma, tzv. tipologija i trendova pranja novca i financiranja terorizma. Korisnici izvješća (proizvoda) strategijskih analiza definirani su kao unutarnji i vanjski. Unutarnji korisnik je Ured, a vanjski korisnici su obveznici provedbe Zakona (banke i dr.), nadzorna tijela i tijela kaznenog progona u Republici Hrvatskoj kao ključni korisnici.

Osnovna zadaća strategijskih analiza je izrada što kvalitetnijih izvješća (proizvoda) kako bi ključni dionici u sustavu za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranja terorizma (zakonski obveznici – Ured – nadzorna tijela – tijela progona) dobili bolji uvid u pojavnne oblike pranja novca i financiranja terorizma (tipologije i trendovi pranja novca i financiranja terorizma, trendovi u prijavljivanju sumnjivih transakcija), u svrhu što učinkovitijeg sustava sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma u RH.

Izvješća (proizvodi) startegijskih analiza u 2022.

U 2022. izrađena su i distribuirana slijedeća izvješća (proizvodi) strategijskih analiza, kako je prikazano u Tablici 15.

Tablica 15.

NAZIV IZVJEŠĆA	BROJ IZVJEŠĆA		KORISNIK IZVJEŠĆA
	2021.	2022.	
Godišnje izvješće o zaprimljenim sumnjivim transakcijama	1	1	Izvješće je dostavljeno predstojniku Ureda, te voditeljima službi i odjela. Svrha takvog izvješćivanja je upoznavanje s trendovima u obaveštavanju Ureda o sumnjivim transakcijama od strane obveznika.
Godišnje izvješće o zaprimljenim gotovinskim transakcijama	1	1	Izvješće je dostavljeno predstojniku Ureda, te voditeljima službi i odjela. Svrha takvog izvještavanja je upoznavanje s trendovima u obaveštavanju Ureda o gotovinskim transakcijama od strane obveznika.
Povratna informacija o zaprimljenim i analiziranim obavijestima o sumnjivim transakcijama	19	13	Pojedinačne povratne informacije bankama o zaprimljenim obavijestima o sumnjivim transakcijama i rezultatima postupanja Ureda po istima.
Statistika zaprimljenih sumnjivih transakcija	0	1	Izvješće je dostavljeno HNB-u

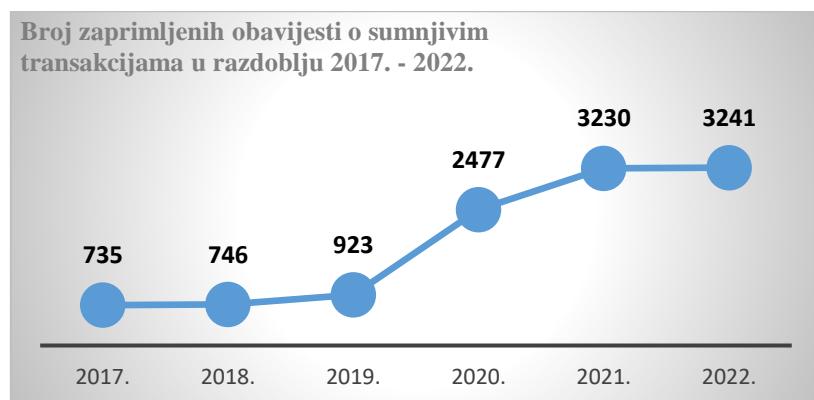
3.1. Obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2022.

Strategijska analiza zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama izvršena je temeljem podataka koje su zakonski obveznici (banke i drugi) dostavili Uredu putem Obrasca za obavještavanje Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama (Obrazac UZSPN-O-59). Obrazac UZSPN-O-59 je sastavni dio Pravilnika o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama („Narodne novine“ br. 1/19) kojim se propisuje način i opseg dostavljanja podataka o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama i dodatni podatci koje obveznici dostavljaju Uredu. Ovaj izvještaj prikazuje podatke o:

- broju zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u razdoblju 2017.-2022.
- broju zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2022. po obveznicima, kao i usporedni podatci za 2021.
- broju obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama zaprimljenih u 2022. od banaka prema opisu načina provođenja transakcije, svrsi (namjeni) transakcije te rezidentnosti osobe (stranke) na koju se obavijest odnosi
- indikatorima koja su obveznici najčešće koristili kod prepoznavanje sumnjivih transakcija, sredstava i osoba u 2022., kao i usporedni podatci za 2021.

Podatci o broju zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u razdoblju 2017.-2022.

U Grafikonu 4. prikazan je broj zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u razdoblju 2017. - 2022. pri čemu je za zadnje tri godine vidljiv trend značajnog povećanja broja zaprimljenih obavijesti.

Podatci o broju zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2022. po obveznicima

U Tablici 16. prikazan je broj i struktura zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2021. i 2022. po obveznicima te je u istoj vidljivo da je najveći broj obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2022. kao i u 2021. zaprimljen od banaka. Udio bankarskog sektora u ukupnom broju zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2022. iznosio je 84,76 % dok je u 2021. bio 89,50 %.

Tablica 16. Broj i struktura zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2022. po obveznicima

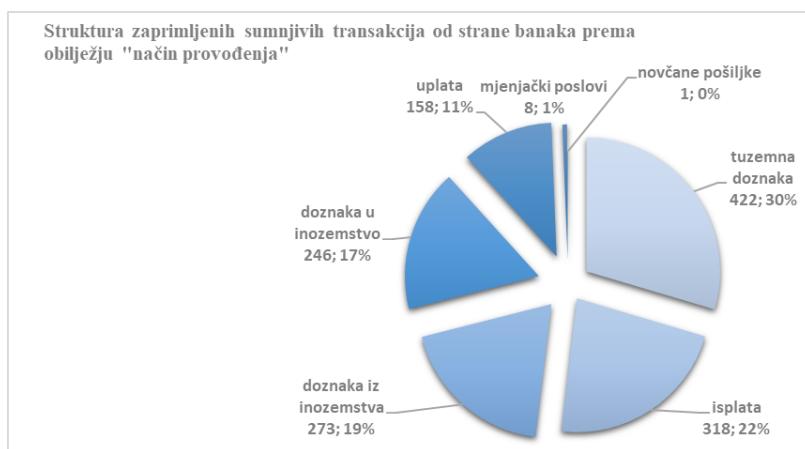
OBVEZNICI	2021.		2022.	
	broj obavijesti	%	broj obavijesti	%
banke	2889	89,50%	2747	84,76%
zastupnici institucija za platni promet	212	6,56%	265	8,18%
institucije za elektronički novac	1	0,03%	73	2,25%
HP-Hrvatska pošta d.d.	74	2,29%	47	1,45%
razmjena virtualnih i fiducijskih valuta	8	0,25%	36	1,11%
priredivači igara na sreću	8	0,25%	22	0,68%
pružatelji investicijskih usluga	14	0,43%	12	0,37%
ovlašteni mjenjači	8	0,25%	9	0,28%
vanjski računovođe	3	0,12%	8	0,25%
odvjetnici	0	0,00%	7	0,22%
društva za osiguranje	4	0,12%	4	0,12%
FINA	1	0,03%	4	0,12%
leasing društva	2	0,06%	3	0,09%
javni bilježnici	3	0,09%	2	0,06%
mirovinski fondovi	0		1	0,03%
stambene štedionice	2	0,06%	1	0,03%
otkup i naplata potraživanja	1	0,03%	0	0,00%
Ukupno:	3230	100,00%	3241	100,00%

Podatci o broju obavijesti o sumnjivim transakcijama zaprimljenih od banaka u 2022. prema opisu načina provođenja transakcije

U nastavku se navode podatci o analizi obavijesti o sumnjivim transakcijama, osobama i sredstvima zaprimljenih od banaka prema opisu načina provođenja i svrsi (namjeni) transakcije. Analizom su obuhvaćeni obrasci putem koji su banke prijavile sumnje transakcije (1197 transakcija od ukupno 2747 zaprimljenih obavijesti od banaka) iz razloga što sukladno Uputi o načinu popunjavanja obrasca za obavještavanje Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama a koja je sastavni dio Pravilnika o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama („Narodne novine“ br. 1/19), banke i drugi obveznici nisu dužni popunjavati te podatke ukoliko se putem obrasca prijavljuju sumnjiva sredstava.

U Grafikonu 5. prikazan je broj i struktura obavijesti o sumnjivim transakcijama zaprimljenih u 2022. od banaka (ukupno 1197) prema opisu načina provođenja transakcije.

Grafikon 5.

Podatci o broju obavijesti o sumnjivim transakcijama zaprimljenih od banaka u 2022. prema opisu svrhe (namjene) transakcije

U tablici 17. prikazan je broj i struktura sumnjivih transakcija zaprimljenih od banaka u 2022. prema opisu svrhe (namjene) transakcije. U Tablici 17. vidljivo je da su od ukupnog broja sumnjivih transakcija u 2022. koje su zaprimljene od banaka (1197), za 24,14% sumnjivih transakcija (289 transakcija) banke navele da je svrha (namjena) provođenja transakcije pozajmica, za 257 transakcija (21,47%) roba, a za 212 transakcije usluge (17,71%).

Tablica 17. Broj i struktura sumnjivih transakcija zaprimljenih od banaka u 2022. prema opisu svrhe (namjene) transakcije

svrha (namjena) sumnjive transakcije	2021.		2022.	
	broj	%	broj	%
pozajmica	329	23,07%	289	24,14%
roba	237	16,62%	257	21,47%
usluga	182	12,76%	212	17,71%
štednja	83	5,82%	97	8,10%
nekretnina	74	5,19%	83	6,93%
kredit	49	3,44%	55	4,59%
n/a	148	10,17%	47	3,93%
za potrebe blagajne	42	2,95%	30	2,51%
dobit	20	1,40%	19	1,59%
pokretnine	19	1,33%	17	1,42%
udjeli	13	0,91%	16	1,34%
darovanje	7	0,49%	13	1,09%
virtualne valute	7	0,49%	11	0,92%
naplata potraživanja	5	0,35%	9	0,75%
pomoć	26	1,82%	8	0,67%
asignacija	4	0,28%	7	0,58%
vrijednosni papiri	13	0,91%	6	0,50%

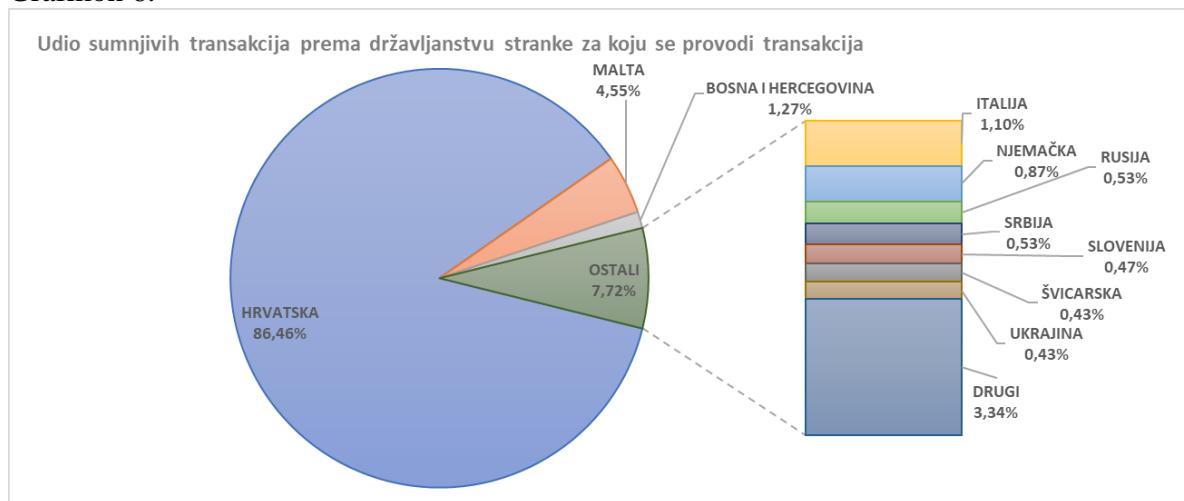
cesija	4	0,28%	5	0,42%
kupnja strane gotovine	1	0,07%	4	0,33%
avans	5	0,35%	3	0,25%
nasljedstvo	3	0,21%	3	0,25%
prodaja strane gotovine	7	0,49%	3	0,25%
plemeniti metali	2	0,14%	2	0,17%
igre na sreću	0	0	1	0,08%
sveukupno:	1426	100,00%	1197	100,00%

Podatci o broju obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama zaprimljenih od banaka u 2022. prema rezidentnosti prijavljene osobe (stranke)

U Grafikonu 6. prikazan je broj i struktura obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama zaprimljenih od banaka u 2022. prema rezidentnosti prijavljene osobe (stranke). Banke su u 2022. prijavile osobe iz 49 država.

Od ukupno 2747 obavijesti o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama najviše obavijesti odnosi se na osobe iz Hrvatske (86,46% odnosno 2375 obavijesti), zatim na osobu iz Malte (4,55 % odnosno 125 obavijesti), Italije (3,00 % odnosno 82 obavijesti), Bosne i Hercegovine (1,27 % odnosno 35 obavijesti), Njemačke (0,87% odnosno 24 obavijesti), Srbije i Rusije (0,53% odnosno 15 obavijesti) te Slovenije (13 obavijesti odnosno 0,47%).

Grafikon 6.

Lista indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, sredstava i osoba

U skladu s odredbama članka 60. Zakona obveznici su dužni sastaviti listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, sredstava i osoba u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Prilikom sastavljanja liste indikatora obveznici su dužni uzeti u obzir specifičnosti svog poslovanja i karakteristike sumnjivih transakcija iz članka 56. st. 6. Zakona. Pri sastavljanju lista indikatora obveznici surađuju sa državnim tijelima (Ured, nadležna nadzorna tijela, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska udružba banaka, Hrvatska javnobilježnička komora, Hrvatska odvjetnička komora, Hrvatska komora poreznih savjetnika, Hrvatska revizorska komora te udruženja čiji su članovi obveznici primjene Zakona).

Obveznici iz članka 9. Zakona su prilikom obavještavanja Ureda o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2022. koristili 225 različitih indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, sredstava i osoba.

U Tablici 18. dan je pregled indikatora čiji je postotak korištenja bio 1% i više (bilo samostalno bilo u kombinaciji) za prepoznavanje sumnjivih transakcija, sredstava i osoba a koje indikatore su banke i drugi obveznici iz članka 9. Zakona koristili prilikom obavještavanju Ureda o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama u 2022.

Tablica 18. Indikatori koja su obveznici najučestalije koristili pri prijavi sumnjivih transakcija, sredstava i osoba u 2022.

Naziv indikatora:	Učestalost korištenja	
	2021.	2022.
Priljev sredstava u znatnom iznosu koji se odmah transferira na više razlicitih računa ili podiže u gotovini.	12,19%	14,49%
Učestale uplate gotovine.	3,59%	9,91%
Uplata gotovine koja izrazito odstupa od uobičajenog poslovanja klijenta.	9,34%	9,12%
Odljev/priljev sredstava u/iz inozemstva koji nije u skladu s uobičajenim poslovima klijenta i/ili odstupaju od uobičajenog prometa po računu klijenta.	4,28%	8,66%
Složene i neobično velike transakcije.	2,11%	7,83%
Priljev sredstava iz inozemstva koji se odmah transferira dalje u inozemstvo u korist iste stranke ili u korist druge stranke.	3,70%	7,63%
Stranka je već bila prijavljena uredu.	5,27%	7,52%
Značajno i naglo povećanje prometa računa bez prihvatljivog razloga.	2,08%	7,47%
Isplata velikih iznosa gotovine s računa, odmah po priljevu sredstava na račun.	4,69%	5,93%
Neobična priroda transakcije ili neobične okolnosti koje su vezane uz transakciju.	1,66%	3,50%
Stranka je rezident države koja je poznata kao finansijski (off shore), odnosno porezni raj ili obavlja transakciju s takvom državom.	2,20%	2,91%
Priljevi naslovljeni kao: kreditna linija, zajam ili predujam posebice ako priljevi stižu iz inozemstva pri čemu je navedeni zajmodavac fiktivno/offshore društvo (zemlja visokog rizika) ili pojedinac ili društvo...	2,20%	1,29%

3.2. Obavijesti o gotovinskim transakcijama u 2022.

Analize zaprimljenih gotovinskih transakcija u 2022. temelje se na analizama određenih obilježja gotovinskih transakcija, a koja proizlaze iz podataka koje zakonski obveznici (banke i drugi) dostavljaju Uredu sukladno odredbama članka 61. Zakona putem Obrasca za obavještavanje Ureda o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000 kuna i većoj (Obrazac UZSPN-O-61) koji je sastavni dio Pravilnika o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj („Narodne novine“ br. 1/19).

Ured u svojim evidencijama raspolaže s podatcima o gotovinskim transakcijama u vrijednosti od 200.000,00 kn i većoj koje Uredu prijave banke i drugi obveznici. Dakle, Ured u svojim bazama ima statističku evidenciju o onim gotovinskim transakcijama (200.000,00 kn i većoj) koje su Uredu banke i dr. obveznici prijavili na temelju Zakona. Statističke podatke o svim gotovinskim platnim transakcijama neovisno o vrijednosti transakcije prikuplja, statistički obrađuje i objavljuje Hrvatska narodna banka. Ovaj izvještaj prikazuje podatke o gotovinskim transakcijama zaprimljenim u 2022., kao i usporedni podatci s podatcima o gotovinskim transakcijama za 2021.

Podatci o broju zaprimljenih obavijesti o gotovinskim transakcijama u 2022.

U Grafikonu 7. prikazan je broj zaprimljenih obavijesti o gotovinskim transakcijama (obrazaca) u razdoblju 2017. - 2022.

Podatci o broju zaprimljenih obavijesti o gotovinskim transakcijama u 2022. po obveznicima

U Tablici 19. prikazan je broj/vrijednost i struktura gotovinskih transakcija zaprimljenih u 2021. i 2022. po obveznicima. U tablici 19. je vidljivo da je najveći broj obavijesti o gotovinskim transakcijama u 2022. kao i u 2021. zaprimljen od banaka. Broj zaprimljenih obavijesti o gotovinskim transakcijama u 2022. veći je za 8017 obavijesti o gotovinskim transakcijama odnosno 15,45 % u odnosu na 2021.

U 2022. putem 59.895 obavijesti (obrazaca UZSPN-0-61 i pripadajućih privitaka Obrascu) prijavljeno je ukupno 68.843 gotovinskih transakcija. Ukupna vrijednost gotovinskih transakcija u 2022. veća je za 17,16 % u odnosu na 2021. U 2022. ukupna vrijednost gotovinskih transakcija iznosila je 25.045.077.239,89 HRK, a u 2021. 21.377.494.941,54 HRK.

Tablica 19. Broj/vrijednost i struktura gotovinskih transakcija u 2022. po obveznicima

Obveznici	2021.				2022.			
	broj transakcija	%	iznos transakcija/HRK	%	broj transakcija	%	iznos transakcija/HRK	%
banke	58.385	98,24%	20.982.416.961,82	98,13%	67.409	97,92%	24.509.558.827,82	97,86%
ovlašteni mjenjači	625	1,05%	231.973.082,03	1,10%	788	1,14%	289.808.792,45	1,16%

kreditne unije	332	0,56%	134.757.369,51	0,63%	431	0,63%	174.106.806,23	0,70%
priredivači igara na sreću	82	0,14%	26.218.064,18	0,12%	174	0,25%	60.338.365,99	0,24%
FINA	8	0,01%	2.129.464,00	0,01%	9	0,01%	3.167.020,06	0,01%
razmjena virtualnih i fiducijarnih valuta	0	0,00%	0,00	0,00%	28	0,04%	6.496.593,20	0,03%
obrada i promet plemenitim kovinama	0	0,00%	0,00	0,00%	2	0,00%	487.450,00	0,00%
javni bilježnici	0	0,00%	0,00	0,00%	1	0,00%	360.574,14	0,00%
odvjetnički uredi	0	0,00%	0,00	0,00%	1	0,00%	752.810,00	0,00%
Ukupno:	59.432	100,00%	21.377.494.941,54	100,00%	68.843	100,00%	25.045.077.239,89	100,00%

Najveći broj gotovinskih transakcija zaprimljen je od banaka te se nastavio trend konstantnog udjela tog sektora u ukupnom broju prijava gotovinskih transakcija. Tako je od banaka 2022. zaprimljeno ukupno 67.409 gotovinskih transakcija što čini 97,92% od ukupnog broja zaprimljenih gotovinskih transakcija.

Podatci o broju zaprimljenih gotovinskih transakcija u 2022. prema opisu načina provođenja transakcije

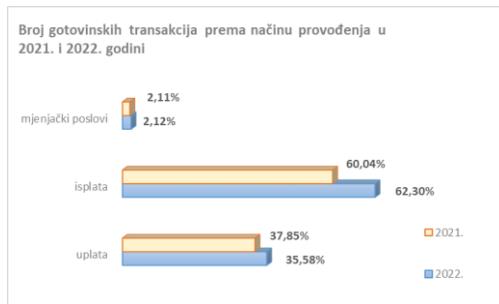
U Tablici 20. prikazan je broj/vrijednost i struktura gotovinskih transakcija zaprimljenih u 2022. prema opisu načina provođenja transakcija. Od ukupnog broja gotovinskih transakcija koje su banke i dr. obveznici provedbe Zakona u 2022. prijavili Uredu 62,3 % odnosno 42.888 transakcija se odnosilo na "isplatu u gotovini", 35,58 % odnosno 24.495 transakcija odnosilo se na "uplatu u gotovini" dok se 2,12% odnosno 1460 transakcija odnosilo na "mjenjačke poslove".

Usporedni podatci o broju zaprimljenih gotovinskih transakcija prema načinu provođenja za 2021. i 2022. prikazani su u grafikonu 8.

Tablica 20. Broj/vrijednost i struktura zaprimljenih gotovinskih transakcija u 2022. prema opisu svrhe (načina provođenja transakcije)

način provođenja	br.tr.	%	iznos transakcija/hrk	%
isplata	42.888	62,30%	15.202.260.691,19	60,70%
mjenjački poslovi	1460	2,12%	522.580.063,52	2,09%
uplata	24.495	35,58%	9.320.236.485,18	37,21%
ukupno:	68.843	100,00%	25.045.077.239,89	100,00%

Grafikon 8.

Podatci o broju/vrijednosti i strukturi zaprimljenih gotovinskih transakcija u 2022. prema opisu svrhe (namjene) transakcije

U Tablici 21. prikazan je broj/vrijednost i struktura gotovinskih transakcija zaprimljenih u 2022. prema opisu svrhe (namjene) transakcije. Od ukupno 68.843 gotovinskih transakcija u 2022. za 52,14% odnosno 35.897 gotovinskih transakcija kao svrha transakcije navedena je štednja, za 23,68 % odnosno 16.299 gotovinskih transakcija kao svrha provođenja transakcije navedena je nekretnina, za 3,74% odnosno 2.576 gotovinskih transakcija kao svrha provođenja transakcije navedene su potrebe blagajne. Ukupna vrijednost transakcija u vrijednosti 200.000,00 kn i višoj koje su obavljene u gotovini u svrhu štednje u 2022. iznosila je 12.707.874.161,35 HRK, a u svrhu nekretnine 6.595.336.556,25 HRK.

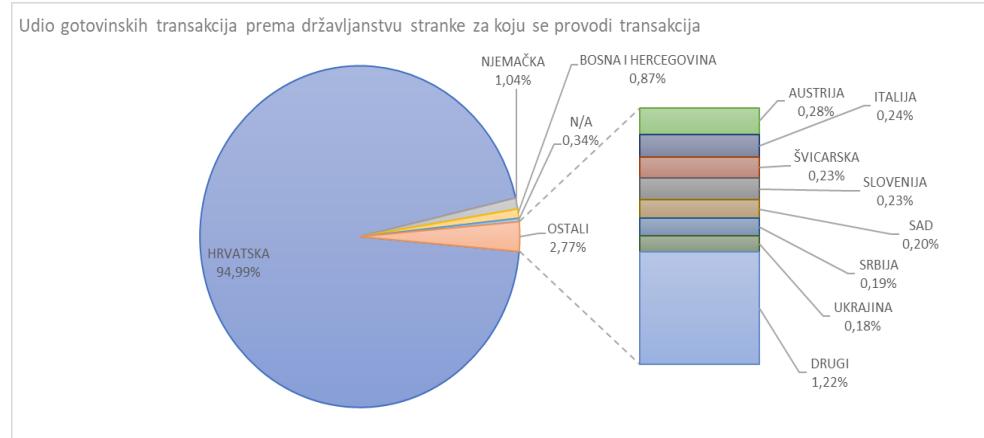
Tablica 21. Broj/vrijednost i struktura zaprimljenih gotovinskih transakcija u 2022. prema opisu svrhe (namjene) transakcije

svrha	2021.				2022.			
	broj transakcija	%	iznos transakcija	%	broj transakcija	%	iznos transakcija	%
štednja	28.762	47,17%	10.083.028.935,40	47,17%	35.897	52,14%	12.707.874.161,35	50,74%
nekretnina	15.453	28,06%	5.998.794.020,48	28,06%	16.299	23,68%	6.595.336.556,25	26,33%
za potrebe blagajne	2.134	3,86%	825.671.605,04	3,86%	2.576	3,74%	947.395.186,55	3,78%
pozajmica	2.528	4,03%	861.559.042,50	4,03%	2.357	3,42%	844.863.427,29	3,37%
roba	1.216	1,71%	365.700.076,69	1,71%	1.521	2,21%	444.630.706,75	1,78%
darovanje	1.352	2,54%	542.356.091,31	2,54%	1.413	2,05%	533.903.754,84	2,13%
kupnja strane gotovine	1.382	2,47%	528.076.605,12	2,47%	1.378	2,00%	512.102.311,80	2,04%
pokretnine	-	-	-	-	1.305	1,90%	358.732.902,23	1,43%
usluga	1.018	1,56%	334.420.969,62	1,56%	1.273	1,85%	443.063.870,73	1,77%
naslijedstvo	-	-	-	-	893	1,30%	234.065.844,45	0,93%
prodaja strane gotovine	-	-	-	-	833	1,21%	288.709.035,29	1,15%
dobit	-	-	-	-	714	1,04%	287.100.521,94	1,15%
ostale svrhe	4.621	9,40%	1.837.887.595,38	8,60%	2384	3,46%	847.298.960,42	3,38%
ukupno:	59.432	100,00%	21.377.494.941,54	100,00%	68.843	100,00%	25.045.077.239,89	100,00%

Podatci o broju i strukturi zaprimljenih gotovinskih transakcija u 2022. prema rezidentnosti osobe (stranke) koja obavlja gotovinsku transakciju

U Grafikonu 9. prikazana je struktura gotovinskih transakcija zaprimljenih u 2022. prema rezidentnosti osobe (stranke) koja obavlja transakciju. U 2022. obveznici su prijavili osobe iz 70 država. Od ukupno 68.843 gotovinskih transakcija najveći broj gotovinskih transakcija su obavile osobe iz Hrvatske (94,99 %), Njemačke (1,04%), Bosne i Hercegovine (0,87%), Austrije (0,28%), Italije (0,24%), Slovenije (0,23%), SAD-a (0,20%) i Srbije (0,19%) dok je udio osoba iz ostalih država 1,22 %, a što je vidljivo na grafikonu.

Grafikon 9.

3.3. Tipologije pranja novca identificirane u slučajevima Ureda

Ured je identificirao tipologije pranja novca provevši analizu slučajeva koji su dostavljeni na nadležno postupanje tijelima kaznenog progona, a u kojim slučajevima je utvrđena sumnja na pranje novca povezano s predikatnim kaznenim djelima utaje poreza, koruptivnim kaznenim djelima te zlouporabom opojnih droga. Naime navedena područja kriminaliteta predstavljaju najveći rizik od pranja novca. Počinjenjem takvih vrsta kaznenih djela generira se velika protuzakonita imovinska korist koja se nastoji prikriti ulaganjem u financijske tijekove, stjecanjem nekretnina i druge vrste imovine.

U analizi sumnjivih transakcija korištene su i analize zaprimljenih obavijesti o gotovinskim transakcijama obzirom da su rezultati analiza ukazali da se radi o transakcijama koje odstupaju od uobičajenih poslovnih transakcija i da iste upućuju na moguće pranje novca. Tako je analizom kojom su bile obuhvaćene gotovinske transakcije (koje su se odnosile na podizanja gotovine s računa pravnih osoba) utvrđeno da se s novotvorenih računa određenog broja pravnih osoba ubrzo nakon što su računi otvoreni učestalo podiže gotovina.

3.3.1. Slučajevi pranja novca povezana s poreznom utajom

U slučajevima koje je Ured analizirao i za koje je ocjenjeno da postoji sumnja na utaju poreza utvrđeno je da se najčešće radilo o zlouporabi fiktivnih tvrtki koje su isključivo služile za izvlačenje gotovine. Slučajevi ukazuju na slijedeće pojavnne oblike pranja novca:

- U lancu izvlačenja gotovine uključeno je više fiktivnih tvrtki kako bi se između njih obavljale transakcije na temelju lažnih dokumenata i računa te stvorio privid da se radi o legalnim poslovima a sve u cilju izbjegavanja plaćanja poreza i/ili ostvarivanja neutemeljenog povrata poreza (PDV)
- Fiktivnim tvrtkama često upravljaju pojedinci ili u nekim slučajevima organizirane kriminalne skupine koje ih i za te svrhe osnivaju i određuju i kontroliraju njihove osnivače/ direktore
- Direktori/vlasnici fiktivnih tvrtki su često osobe starije životne dobi, strane osobe te osobe evidentirane u kaznenim evidencijama kao počinitelji kaznenih djela iz domene organiziranog kriminaliteta te kriminaliteta droge
- Tvrte nemaju zaposlene
- Preko računa fiktivnih tvrtki nema uobičajenih plaćanja (porezi, režijski troškovi i dr.) već se preko istih obavljaju milijunske transakcije u svrhu plaćanja fiktivno stvorenih obveza (na temelju lažnih dokumenata i računa)
- Sredstva sa računa tvrtki podižu se u gotovini ili se transferiraju na račune fizičkih osoba (direktora) koja ih odmah po uplati podižu u gotovini
- Isplate s računa tvrtki u gotovini se strukturiraju na manje iznose kako bi se izbjegla obveza obaveštavanja Ureda o gotovinskim transakcijama. Tijekom jednog dana ili nekoliko uzastopnih dana podiže se gotovina s računa tvrtki u više navrata (transakcija) a čija je ukupna vrijednost znatna
- Nakon određenog perioda (nakon obavljenih isplata gotovina) više se ne koriste iste fiktivne tvrtke (u stanju mirovanja su ili se „gase“) a nezakonite aktivnosti nastavljaju se putem novih fiktivnih tvrtki ili preuzimanjem drugih neaktivnih tvrtki
- Fiktivne tvrtke prema djelatnostima za koje su registrirane pokazuju da su često iste registrirane za otkup sekundarnih sirovina.

Obzirom da se u navedenim slučajevima radilo o nezakonitom izvlačenju gotovine u milijunskim iznosima te da su neki direktori fiktivnih tvrtki preko čijih računa su se obavljale višemilijunske transakcije koje su prethodile podizanju gotovine evidentirani za kaznena djela iz domene kriminaliteta droge nije za isključiti da se računi fiktivnih tvrtki istovremeno koriste i za pranje novca koji je stečen neovlaštenom proizvodnjom i prometom drogom odnosno da transakcije koje se obavljaju preko njihovih računa u svrhu plaćanja fiktivno stvorenih obveza uključuju djelomično i sredstva koja su proistekla iz trgovine drogom.

3.3.2. Slučajevi pranja novca povezana s koruptivnim kaznenim djelima

U slučajevima koje je Ured analizirao i za koje je ocjenjeno da postoji sumnja na koruptivna kaznena djela utvrđeno je da se najčešće radilo o sumnji na moguća koruptivna kaznena djela povezana uz procese javne nabave obzirom da su analitičkim obradama bile obuhvaćene sumnjive transakcije isplata gotovine s računa tvrtki koje su poslovale s tvrtkama u vlasništvu države i/ili grada. Slučajevi ukazuju na slijedeće pojavnne oblike:

- Nagli porast prometa te dobit tvrtki koje su uključene direktno ili posredstvom druge/ih tvrtke/i u poslovima s tvrtkama u vlasništvu države/grada;
- Ostvarena dobit isplaćuje se vlasnicima tvrtki;

- Vlasnici isplaćenu dobit podižu u gotovini;
- Podizanje gotovine jednokratno (radi se o višemilijunskim iznosima), ili u manjim iznosima kroz više transakcija;
- Odgovorne osobe i/ili vlasnici tvrtki koje posredstvom drugih tvrtki posluju s društвima u vlasniшtvu jedinica lokalne i područne samouprave ili države, odnosno su rodbinski povezane osobe s osobama koje obavljaju javnu dužnost;

Analitičke obrade sumnjivih transakcija koje su se obavljale po računima ostalih tvrtki za koje je ocijenjeno da postoji sumnja na koruptivna kaznena djela (zlouporaba položaja i ovlasti, zlouporaba povjerenja u gospodarskom poslovanju) ukazuju na slijedeće pojavnе oblike:

- Isplata pozajmica direktorima koje pozajmice isti ne vraćaju;
- Isplata gotovine s računa tvrtke za materijalne troškove koji nisu ni postojali;
- Izdavanje račune za fiktivne poslove i sklapanje ugovora bez pravne osnove na temelju kojih se obavljaju neutemeljene isplate.

3.3.3. Slučajevi pranja novca povezana s zlouporabom droge

Kod tipologije zlouporaba opojnih droga Ured je proveo analizu na izrazitom malom opsegu podataka obzirom na mali broj ulaznih informacija zaprimljenih od tijela kaznenog progona u kojima je iskazana sumnja na pranje novca povezano s zlouporabom droge

Obzirom na već prepoznate tipologije pranja novca za koji postoji sumnja da je stečen preprodajom droge kao što je poslovanje s gotovinom, stjecanje nekretnina za koje stjecanje nema pokrića u redovitim primanjima slučajevi koje je Ured analitički obrađivao upućuje na navedene sumnje a u nastavku su dani primjeri istih:

- Osoba na bankovni račun polože veliki iznos gotovine (radilo se o neuredno posloženim novčanicama raznih apoena od kojih je dosta njih nižih apoena) za koju nema pokriće u redovitim primanjima /prihodima. Kako je osoba rodbinski povezana s vlasnikom kluba koji je povezan s organiziranim kriminalom i trgovinom droge ocijenjeno je da postoji sumnja da gotovina moguće potječe od trgovine drogom koju kako bi prikrili njezino nezakonito stjecanje prikazuju da je ostvarena od obavljanja registrirane uslužne djelatnosti.
- Osoba koja je predmet istrage zbog krijumčarenja droge polaže gotovinu na svoj račun. Nakon pologa novac pozajmljuje svojoj tvrtki (registrirana za iznajmljivanje plovila) koja plovilo kupuje na leasing plaćajući rate leasinga novcem koji potječe od pologa gotovine.
- Osoba bliska osobi koja je predmet međunarodne istrage zbog krijumčarenja droge prima priljev iz inozemstva na ime pozajmica od fizičkih i stranih pravnih osoba (koje su povezane s djelnostima kockanja/klađenja). Dio novca koji je primljen iz inozemstva transferiran je natrag u inozemstvo a dio je transferiran na račun tvrtke čiji jedini osnivač i direktor ista je fizička osoba, dio na račun tvrtke čija djelatnost je poslovanje s nekretninama a čiji vlasnik je osoba rodbinski povezana s istom fizičkom osobom te na račune drugih dviju fizičkih osoba u svrhu kupnje nekretnina. U Hrvatskoj se osoba protiv koje se provodi istraga zbog krijumčarenja droge povezuje s tvrtkom koja obavlja hotelijerske usluge te kockarske usluge.
- Fizička osoba koja je predmet istrage zbog sumnje u nezakonitu trgovinu opojnim drogama pozajmila je fizičkim osobama novac koje su imatelji poslovnih udjela u stranoj tvrtci koje udjele prenose na hrvatsku tvrtku koja je imala potraživanja od prenositelja poslovnih udjela s osnove dane pozajmice od strane predmetne fizičke

koja je predmet istrage. Naknada za prijenos udjela plaća se kompenzacijom naknade s potraživanjem koje hrvatska tvrtka ima prema prenositeljima temeljem pozajmice.

Slučajevi pranja novca povezana s zlouporabom droge ukazuju i na moguću zlouporabu tvrtki koje obavljaju uslužne djelatnosti, za pranje novca koji potječe od trgovine droge obzirom da takve djelatnosti još uvijek često posluju s gotovinom tako da iste mogu prikazivati znatno veće promete od stvarno ostvarenog (na taj način gotovinu koja je stečena trgovinom droge ubacuju u legalne poslove i prikazuju da je zakonito stečena).

Za određene osobe koje se dovode u vezu s trgovinom droge ili su povezane s osobama za koje se sumnja da su uključene u trgovinu droge a bile su predmet analitičke obrade u Uredu utvrđeno je da su iste kupovale kriptovalute što iako se u konkretnim slučajevima radilo o manjim vrijednostima upućuje na sumnju da se ulaganjem u kriptovalute pokušao prikriti pravi izvor nezakonito stečenog novca.

3.4. Anonimizirani slučajevi Ureda

U nastavku prikazujemo sažete anonimne primjere konkretnih slučajeva sa sumnjom na pranje novca koje je Ured dostavio nadležnim državnim tijelima i inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama na daljnje postupanje i procesuiranje.

3.4.1 Slučaj pranja novca povezan s predikatnim koruptivnim kaznenim djelom u okviru kojih je utvrđena zlouporaba računa fizičkih i pravnih osoba

Preko računa fizičkih osoba i računa tvrtke čiji osnivači /direktori su neke od tih fizičkih osoba obavljaju se transakcije s ciljem prikrivanja novca za koji postoji sumnja da potječe od koruptivnog kaznenog djela.

Fizička osoba –umirovljenik na svoj tekući račun zaprima višemilijunske iznose od dviju fizičkih osoba koji iznosi su istima direktno ili posredstvom računa drugih s njima povezanih osoba doznačeni s računa tvrtke s osnove isplate dobiti/dividende. Predmetna tvrtka registrirana je za obavljanje energetske djelatnosti trgovine plinom a novac koji isplaćuje fizičkim osobama (koje su njeni osnivači) potječe od uplata iz inozemstva s računa inozemne tvrtke (po osnovi plaćanja računa). S računa predmetne tvrtke osim predmetnim fizičkim osobama novac se po osnovi plaćanja računa isplaćuje i dvjema domaćim tvrtkama koje se također bave trgovinom plina i s kojima je upravljački povezana fizička osoba (direktor odnosno zamjenik nadzornog odbora) koja je opunomoćenik po računu fizičke osobe-umirovljenika na čiji račun je u konačnici najviše uplaćeno novca za koji se sumnja da je nezakonito stečen.

Navedeni slučaj Ured je otvorio temeljem obavijesti o sumnjivim transakcijama zaprimljenih od više banaka. Na temelju tih obavijesti i dodatnih provjera kod banaka i drugih obveznika (društava za upravljanje investicijskim fondovima, društava za osiguranje) Ured je je izdao naloge za privremenim zaustavljanjem izvršenja sumnjivih transakcija (bankovni računi, udjeli u investicijskim fondovima i polici doživotnog investicijskog osiguranja života) u iznosu od 569.119.701,94 kuna i 33.243.285,41 eura, te slučaj sa sumnjom na pranje novca dostavio USOKU-u. Protiv dvije predmetne fizičke osobe pokrenuta je istraga zbog sumnje na pranje

novca i s njim povezanog predikatnog kaznenog djela zlouporaba povjerenja u gospodarskom poslovanju u sastavu zločinačkog udruženja.

3.4.2. Slučaj pranja novca povezan s predikatnim kaznenim djelom računalne prijevare u okviru kojih je utvrđena zlouporaba virtualnih valuta

Strani državljanin iz treće zemlje otvara više bankovnih računa u Republici Hrvatskoj na koje se transferira novac koji potječe od kaznenog djela računalne prijevare, a zatim isti novac posredstvom više tvrtki koje se se bave razmjenom virtualnih i fiducijarnih valuta ulaze u kupnju kriptovaluta. Navedeni slučaj Ured od jedne od tvrtke koja se bavi razmjenom virtualnih valuta. Na temelju te obavijesti i dodatnih provjera kod drugih obveznika (banke i tvrtke koje se bave razmjenom virtualnih valuta) Ured je blokirao sumnjiva sredstva koja su se nalazila na jednom od banovnih računa, te slučaj sa sumnjom na pranje novca dostavio nadležnom državnom odvjetništvu. Protiv predmetnog stranog državljanina donesena je pravomoćna osuđujuća presuda za pranje novca, slijedom koje je oduzeto ukupno 1,44 milijun kuna.

3.4.3. Slučajevi pranja novca povezana s predikatnim kaznenim djelom prijevara u okviru kojih je utvrđena zlouporaba pravnih osoba

Strani državljeni s područja jedne države članice EU osnivaju tvrtke bez stvarne namjere obavljanja poslovne aktivnosti te otvaraju račune u poslovnim bankama na području Republike Hrvatske na koje se transferira novac za koji se sumnja da potječe uglavnom od organiziranih investicijskih prijevara počinjenih u inozemstvu, a zatim se putem internetskog bankarstva, odmah po prispjeću, novac dalje transferira na račune uglavnom pravnih osoba u Kini i Hong Kongu. Navedene slučajeve Ured je otvorio temeljem zaprimljenih obavijesti o sumnjivim transakcijama od banke, zamolbi jedne inozemne financijsko obavještajne jedinice te MUP-a. Na temelju tih obavijesti i dodatnih provjera kod banaka Ured je slučajeve sa sumnjom na pranje novca dostavio nadležnim državnim odvjetništvima i policiji.

3.4.4. Slučaj pranja novca povezan sa predikatnim porezno kaznenim djelom

Ured je započeo operativnu analizu transakcija i osoba temeljem obavijesti banke o sumnjivim transakcijama koje se odnose na podizanje gotovine sa računa tvrtke.

Operativnom analizom od strane Ureda utvrđeno je da su na račun predmetne tvrtke u malo više od godinu dana evidentirane uplate u iznosu od najmanje 9,6 milijuna kuna. Većina uplata izvršena je s računa tri tvrtke od kojih dvije imaju istog vlasnika.

Nakon uplata novac u iznosu od najmanje 4,3 milijuna kuna je podignut u gotovini (na bankomatima ili šalterima u poslovnicama banke) a dio u iznosu od najmanje 3,8 milijuna kuna posredstvom računa četiriju tek novosnovanih tvrtki transferiran u inozemstvo.

Isplate gotovine s računa predmetne tvrtke bile su u manjim iznosima ali su se obavljale svakodnevno. Kod najvećeg broja isplata gotovine sa računa predmetne tvrtke se navodilo da je svrha isplate u gotovini pozajmica vlasniku ili za potrebe blagajne.

Nadalje, analitičkom obradom je utvrđeno da je vlasnik predmetne tvrtke evidentiran u policijskim evidencijama vezano za počinjenje kaznenih djela krivotvorena službenih isprava i zlouporabe položaja i ovlasti a direktori /vlasnici četiriju novosnovanih tvrtki preko čijih računa je dio sredstava transferiran u inozemstvo su evidentirani u policijskim evidencijama za počinjenje više kaznenih djela (kaznena djela krađe i teške krađe kao i neovlaštene proizvodnje i prometa droge). Ured je sukladno odredbama čl. 119. Zakona izdao banci u kojoj predmetna

tvrta ima otvoren račun nalog za stalno praćenje finansijskog poslovanja tvrtke te sukladno čl. 117. Zakona nalog za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnjive transakcije po računu predmetne tvrtke ukupnom iznosu od 66.000 kuna o čemu je obavijestio DORH te nadležno državno odvjetništvo.

Slijedom prikupljenih podataka u operativnoj analizi sumnjivih transakcija i osoba utvrđena je sumnja da je gotovina koja je podignuta s računa predmetnih tvrtki stečena na nezakoniti način (tvrtke izdaju neistinite račune o navodno isporučenoj robi ili usluzi temeljem kojih nezakonito ostvaruju povrat poreza na dodanu vrijednost a novac koji se temeljem nezakonitog povrata poreza na dodanu vrijednost uplaćuje na račune tvrtki se podiže u gotovini).

3.4.5. Slučaj pranja novca povezan sa predikatnim koruptivnim kaznenim djelom

Ured je započeo operativnu analizu transakcija i osoba temeljem obavijesti banke o sumnjivim transakcijama vezane za podizanje gotovine s računa fizičke osobe. Operativnom analizom od strane Ureda utvrđeno je da je predmetnoj fizičkoj osobi, na njen tekući račun uplaćen iznos od najmanje 6,7 milijuna kuna (6,1 milijuna kuna s računa tvrtke čiji vlasnik je predmetna fizička osoba u svrhu isplate dobiti te 0,6 milijuna kuna s računa druge tvrtke koja je u vlasništvu dviju osoba koje su rodbinski povezane s predmetnom fizičkom osobama u svrhu povrata pozajmice). Najveći dio navedenih uplata potječe od dviju tvrtki u vlasništvu države te tvrtke čiji stvarni vlasnici su strani državljanini. Nadalje analitičkom obradom utvrđeno je da su poslovni rezultati tvrtke čiji vlasnik je predmetna fizička osoba znatno porasli u odnosu na ranije razdoblje poslovanja.

Novac u ukupnom iznosu od 6,1 milijuna kuna koji je predmetna fizička osoba na ime isplate dobiti primila od tvrtke na svoj tekući račun je odmah po zaprimanju podizala u gotovinu (prvog sljedećeg dana nakon uplata slijedilo je podizanje gotovine).

Slijedom prikupljenih podataka u operativnoj analizi sumnjivih transakcija i osoba utvrđena je sumnja u ekonomsku opravdanost transakcija izvršenih po računu predmetne fizičke osobe obzirom da ista odmah po zaprimanju uplata s osnove dobiti tvrtke (ostvarenu najvećim djelom kroz poslovanje s tvrtkama u vlasništvu države) uplaćeni novca podiže u gotovini odnosno postoji sumnja da gotovina koju je podigla s tekućeg računa možebitno potječe od koruptivnih kaznenih djela.

3.4.6. Slučaj pranja novca povezan sa predikatnim kaznenim djelom prijevara

Ured je započeo operativnu analizu transakcija i osoba temeljem obavijesti banke o sumnjivoj transakciji po računu strane fizičke osobe u iznosu od 1 milijun eura. Operativnom analizom od strane Ureda utvrđeno je da strana fizička osoba iz Njemačke ima otvoreni nerezidentni račun u banci u RH u korist kojeg su najvećim djelom sredstva doznačena iz Slovačke i Velike Britanije po nalogu stranih pravnih osoba (iz Slovačke, Velike Britanije, Njemačke). Direktori slovačkih pravnih osoba su dvije srpske državljanke. Nadalje, analitičkom obradom utvrđeno je da su po računima nekih od stranih pravnih osoba otvorenih u bankama u Slovačkoj evidentirane transakcije (uplate iz Njemačke) koje uključuju sredstava za koja postoji sumnja da potječu od investicijskih prijevara u Njemačkoj.

Predmetna strana fizička osoba je direktor jedne srpske pravne osobe čiji stvarni vlasnici, izraelski državljanini su bili uhićeni zbog sumnje na počinjenje kaznenog djela investicijske prijevere (krađa nekoliko milijuna eura od ulagača) i pranje novca.

Obzirom na utvrđenu sumnju da se račun predmetnog stranog državljanina koristi za prikrivanje pravnog izvora novca koji potječe od kaznenog djela prijevara Ured je sukladno svojim ovlastima (članka 117. Zakona) izdao banci u kojoj predmetni strani državljanin ima

otvoren račun nalog za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnjive transakcije u ukupnom iznosu od 1,18 milijun eura o čemu je obavijestio DORH te nadležno državno odvjetništvo. Slijedom prikupljenih podataka u operativnoj analizi sumnjivih transakcija i osoba utvrđena je sumnja da se opisanim transakcijama pokušao prikriti pravi izvor novca koji potječe od počinjenja kaznenog djela prijevara u inozemstvu odnosno da je račun otvoren na ime stranog državljanina korišten za prebacivanje novca koji je pribavljen počinjenjem kaznenog djela prijevara u inozemstvu.

3.4.7. Slučaj pranja novca povezan sa predikatnim porezno kaznenim djelom (prijevare)

Ured je započeo operativnu analizu transakcija i osoba temeljem obavijesti banke o sumnjivim transakcijama po računu domaće tvrtke koje se odnose na znatne uplate novca iz inozemstva koji se odmah transferira u inozemstvo. Operativnom analizom od strane Ureda utvrđeno je da su na račun predmetne domaće tvrtke u godinu dana evidentirane uplate od strane više inozemnih poslovnih subjekata u ukupnom iznosu od najmanje 38 milijuna eura. Najveći dio transakcija provodio se u okruglim iznosima u rasponu od 30.000 eura do 500.000 eura. Odmah po priljevu sredstava ista su transferirana u Sloveniju u korist tri slovenske tvrtke. Suvlasnik u predmetnoj domaćoj tvrtci i jednoj od slovenskih tvrtki kojoj su transferirana sredstva je ista osoba, slovenski državljanin koji je u policijskim evidencijama evidentiran kao počinitelj kaznenog djela porezne utaje. Za slovensku tvrtku u kojoj je isti taj slovenski državljanin vlasnik kao i za drugu slovensku tvrtku kojoj je domaća predmetna tvrtka transferirala novac poslovno su povezane s tvrtkama iz Italije i Rumunjske koje su bile predmet postupanja stranih tijela progona zbog sumnje na počinjenje više kaznenih djela povezanih s utajom poreza, prijevarom povezanom sa zamjenom robe u tranzitu ilegalnom preradom goriva, krivotvorenjem dokumenata. Nadalje, po računu predmetne domaće tvrtke evidentirane su transakcije isključivo po nalogu stranih poslovnih subjekata (kupaca/dobavljača) a ista nema niti jednog zaposlenog.

Slijedom prikupljenih podataka u operativnoj analizi sumnjivih transakcija i osoba utvrđena je sumnja da se račun predmetne domaće tvrtke koristi za nezakonite aktivnosti povezane s trgovinom naftnih derivata, odnosno postoji sumnja u vjerodostojnost i opravdanost doznaka iz inozemstva te potom doznaka u inozemstvo izvršenih po računu predmetne domaće tvrtke te slijedom toga, sumnja na kaznena djela porezne prijevare, izdavanje računa za nepostojeće poslove, neplaćanje PDV-a te na moguće pranje novca.

3.4.8. Slučaj pranja novca kroz ulaganje nezakonito stečenog novca u kupnju kriovaluta

Ured je započeo operativnu analizu transakcija i osoba temeljem obavijesti banke o sumnjivoj transakciji koja se odnosi na inozemnu doznaku u korist strane fizičke osobe u iznosu od 750.000 eura sa računa tvrtke koja trguje kriptovalutama. Operativnom analizom od strane Ureda utvrđeno je da su preko računa hrvatske tvrtke (koja trguje kriptovalutama) otvorenog u banci u RH izvršene doznake u inozemstvo u ukupnom iznosu od 2.200.000 eura u korist računa njemačkog državljanina otvorenog u Austriji te na račun njemačke tvrtke u vlasništvu predmetnog stranog državljanina otvorenog u Njemačkoj (ukupno 500.000 eura). Pokriće za izvršene doznake su priljevi iz inozemstva od inozemne tvrtke koja trguje kriptovalutama (s njenog računa otvorenog u Njemačkoj i računa otvorenog u Velikoj Britaniji) te s računa predmetnog stranog državljanina otvorenog u Austriji.

Nadalje, analitičkom obradom utvrđeno je da je strani državljanin vlasnički i/ili upravljački povezan je velikim brojem tvrtki u Njemačkoj koje se bave nekretninama i građevinom. U policijskim evidencijama evidentiran je za sumnju na pranje novca a dvije s njim povezane tvrtke su predmet u sudskom procesu (jedna od njih je tvrtka kojoj su iz Hrvatske doznačena sredstva). U Hrvatskoj predmetna strana fizička osoba nema poslovnih aktivnosti.

Slijedom prikupljenih podataka u operativnoj analizi sumnjivih transakcija i osoba utvrđena je sumnja da je strani državljanin pokušao prikriti pravi izvor novca koji moguće potječe iz nezakonitih aktivnosti počinjenih u inozemstvu na način da je isti preko Hrvatske posredstvom hrvatske tvrtke koja trguje kriptovalutama prebacivao novac iz jedne europske države u drugu.

3.4.9. Slučaj pranja novca povezan s predikatnim poreznim kaznenim djelom počinjenjem kojeg su nezakonito stečena sredstva uložena u kupnju nekretnine

Ured je započeo operativnu analizu transakcija i osoba temeljem obavijesti banke o sumnjivim transakcijama koje se odnose na podizanje gotovine sa računa tvrtke koja ima otvorena dva računa u dvije banke. S računa tvrtke otvorenog u jednoj banci sredstva u najmanjem iznosu od 12,3 milijuna kuna se prebacuju na njezin račun otvoren u drugoj banci . Odmah po prijenosu sredstava direktor tvrtke sredstva istog dana ili najkasnije tri dana od uplate kroz jednu ili više transakcija podiže u gotovini.

Dio novčanih sredstava s računa tvrtke (2,2 milijuna kuna) izravno se isplaćuje drugoj tvrtci, a dio (6,5 milijuna kuna na ime pozajmica) u korist treće tvrtke od kojeg iznosa treća tvrtka novac vraća drugoj tvrtci, kao pozajmicu (koja potom kupuje nekretninu). Direktori tvrtki su rodbinski povezani, tvrtke nemaju zaposlene osobe i iste su registrirane za obavljanje poljoprivredne djelatnosti.

Slijedom prikupljenih podataka u operativnoj analizi sumnjivih transakcija i osoba utvrđena je sumnja da je gotovina koja je podignuta s računa predmetne tvrtke stečena nezakonitim aktivnostima povezanih s izbjegavanjem plaćanja poreznih obveza kao i povezivanje takvih aktivnosti s pranjem novca.

3.5. Trendovi pranja novca

Podaci o konkretnim slučajevima koje je Ured analizirao i koji su zbog sumnje na pranje novca proslijeđeni na daljnje postupanje nadležnim državnim tijelima ukazuju da će osobe koje nastoje prikriti nezakoniti izvor novca najčešće koristiti gotovinu, ulagati je u nekretnine i to preko gotovinskih pozajmica danim pravnim osobama ili stjecanjem poslovnih udjela u pravnim osobama koje potom kupuju nekretnine; koristiti fiktivne tvrtke kako bi se preko njihovih računa provele transakcije koje uključuju sredstva koja potječu iz nezakonitih aktivnosti. Također, iako se u konkretnim slučajevima pranja novca povezanim s ulaganjima u kriptovalute koje je Ured analizirao većinom radilo o sumnjivim transakcijama manjih iznosa sve veći broj takvih slučajeva koji se predmet analitičkih obrada Ureda ukazuju da će osobe nastojati prikriti nezakoniti izvor novca koji su stekle počinjenjem kaznenog djela ulaganjem istoga u kriptovalute.

4. PREVENCIJA I NADZOR OBVEZNIKA

Služba za prevenciju i nadzor obveznika obavlja stručne i administrativne poslove usmjerene na radnje i postupke koji uključuju, pružanje pomoći obveznicima u razumijevanju obveza propisanih Zakonom, izradu smjernica u vezi s primjenom Zakona, nadzornu funkciju i druge aktivnosti koje uključuju koordinaciju i suradnju s nadležnim nadzornim tijelima u svrhu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Aktivnosti Službe za prevenciju i nadzor obveznika u 2022. bile su usmjerene na:

- nadzor ispravnosti i točnosti popunjavanja dostavljenih Obrazaca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama i Obrazaca o gotovinskim transakcijama
- nadzor prijava neusklađenosti informacija o stvarnom vlasništvu koje su dostupne obvezniku sa informacijama koje se nalaze u Registru stvarnih vlasnika
- planiranje i koordinaciju nadzornih aktivnosti sa nadležnim nadzornim tijelima radi provođenja ciljanog nadzora kod pojedinog obveznika
- izdavanje smjernica/mišljenja obveznicima
- suradnja i razmjena informacija sa bonitetnim nadzornim tijelima
- stručno osposobljavanje i izobrazbu zaposlenika obveznika
- izdavanje smjernica/mišljenja i stručne pomoći pravnim subjektima, obveznicima upisa u Registar stvarnih vlasnika
- zakonodavne aktivnosti vezane uz donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma
- zakonodavne aktivnosti vezane uz donošenje Pravilnika o izmjenama Pravilnika o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj
- zakonodavne aktivnosti vezane uz donošenje Pravilnika o izmjenama Pravilnika o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama
- zakonodavne aktivnosti vezane uz prenošenje Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2019/1153 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pristupa nadležnih tijela centraliziranim registrima bankovnih računa putem jedinstvene pristupne točke
- izradu prijedloga odgovora po zahtjevima korisnika za pristup informacijama
- odgovore na predstavke i upite građana i pravnih osoba upućenih Uredu.

Nadzor ispravnosti popunjavanja dostavljenih Obrazaca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama i Obrazaca o gotovinskim transakcijama

U svrhu kontrole ispravnosti i točnosti popunjavanja zaprimljenih Obrazaca o sumnjivim transakcijama i osobama i zaprimljenih Obrazaca o gotovinskim transakcijama, tijekom 2022. obavljeno je ukupno 7 neizravnih nadzora. Najčešći nedostaci utvrđeni nadzorom odnosili su se na nedostatke u popunjavanju propisanih podataka prilikom prijave sumnjivih i gotovinskih transakcija (nije naveden podatak o izvor sredstava, nepostojanje obrazloženja razloga za sumnju na pranje novca, ako postoji obrazloženje razloga za sumnju na pranje novca nije strukturirano na način da postoje relevantni podatci koji bi upućivali na sumnju na pranje novca, nije korištena lista indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija, sredstava i osoba i dr.).

U Tablici 22. prikazan je broj obavljenih neizravnih nadzora tijekom prema vrsti obveznika.

OBVEZNICI	2021.	2022.
	broj nadzora	broj nadzora
ovlašteni mjenjači	13	
društva za obavljanje računovodstvenih usluga	3	
javni bilježnici	1	4
društva za pružanje usluga razmjene virtualnih i fiducijalni valuta	5	
zastupnici institucija za platni promet	92	
društva za upravljanjem investicijskih usluga	1	
odvjetničko društvo		1
društvo za pružanje usluga igara na sreću		1
društvo za posredovanje u prometu nekretninama		1
Ukupno:	115	7

Nadzor prijava neusklađenosti informacija o stvarnom vlasništvu koje su dostupne obvezniku sa informacijama koje se nalaze u Registru stvarnih vlasnika

Radi osiguranja odgovarajućih, točnih i ažurnih informacija o stvarnom vlasništvu pravnih subjekata, u skladu sa člankom 35. a Zakona uspostavljen je kontrolni mehanizam kojim su obveznici dužni Ured obavještavati o neusklađenosti informacija o stvarnom vlasništvu koje su dostupne obvezniku sa informacijama koje se nalaze u Registru stvarnih vlasnika.

Tijekom 2022. osam banaka obavijestilo je Ured o postojanju neusklađenosti između informacija o stvarnom vlasniku pojedinog pravnog subjekta koja se vodi u Registru i informacija o stvarnom vlasniku koje su obveznici utvrdili prilikom provođenja mjera dubinske analize. Na temelju dostavljenih prijava neusklađenosti informacija o stvarnom vlasništvu, obavljena su dva neizravna nadzora kod dvije banke. Banke su tijekom 2022. prijavile 462 pravnih osoba koje u Registar stvarnih vlasnika nisu upisale točne i ažurne podatke o stvarnom vlasništvu. Nakon obavljene analize prijava o neusklađenostima zaprimljenih od strane banaka, Ured je obavijestio Poreznu upravu s prijedlogom za nadzor kod 277 pravnih osoba.

Ciljani nadzor pojedinog obveznika

Tijekom 2022. Ured je od Financijskog inspektorata na temelju članka 140. Zakona zahtijevao obavljanje ciljanog nadzora kod jednoga javnog bilježnika i jednoga obveznika koji se bavi pružanjem računovodstvenih usluga društva s posebnim naglaskom na prepoznavanje sumnjivih transakcija, sredstava i osoba i njihovo prijavljivanje Uredu te utvrđivanja i provjere identiteta pravne osove i zakonskog zastupnika pravne osobe. U Tablici 23 prikazan je broj ciljanih nadzora dostavljenih Financijskom inspektoratu.

Tablica 23.

Prijedlog za ciljani nadzor Financijskom inspektoratu	2021.	2022.
	broj ciljanih nadzora	broj ciljanih nadzora
društva za obavljanje računovodstvenih usluga	4	1
javni bilježnik		1
Ukupno:	4	2

Izdane smjernice vezane uz jedinstvenu primjenu Zakona i na temelju njega donesenih podzakonskih akata

Tijekom 2022. Ured je izdao sedam smjernica obveznicima koje su se odnosile na primjenu odredbe članka 46., 46. a., 59., 57. i 61. Zakona (politički izložene osobe, obavještavanje Ureda o sumnjivim i gotovinskim transakcijama), obveze dostavljanja podataka u Jedinstveni registar računa o fizičkim osobama ovlaštenim za raspolaganje novčanim sredstvima, te obveze postupanja s gotovinskom transakcijom prilikom uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj. Navedene smjernice predstavljaju pisane odgovore na upite pojedinog obveznika koji se odnose na otvorena pitanja ili nejasnoće oko tumačenja pojedine odredbe Zakona. Smjernice/mišljenja koje su dostavljeni obveznicima nemaju obvezujući karakter već su u funkciji pomoći obveznicima u primjeni Zakona te nemaju učinak provedbenog propisa. Radi jedinstvene primjene Zakona te provođenja zajedničkih politika, a u skladu sa odredbama članka 88. stavka 4. Zakona, Ured je prilikom donošenja smjernica koje izdaje nadležno nadzorno tijelo sudjelovao u procesu donošenja smjernica, davanjem prijedloga i mišljenja na predloženi tekst smjernice. Pored pisanih smjernica/mišljenja, Ured osigurava svakodnevnu telefonsku komunikaciju s obveznicima u pogledu tumačenja i davanja uputa radi provođenja pojedinih odredaba Zakona.

Suradnja i razmjena informacija sa nadležnim nadzornim tijelima te bonitetnim nadzornim tijelima

U svrhu prekograničnog pružanja platnih usluga (notifikacija), Ured je tijekom 2022. zaprimio sedam zahtjeva od Hrvatske narodne banke za dostavom informacija i podataka. Po navedenom zahtjevu, Ured je u skladu sa svojim zakonskim ovlastima dostavio informacije i podatke za tražene fizičke i pravne osobe koje informacije i podatke HNB korist prilikom procjenjivanja rizik od pranja novca i financiranja terorizma u postupcima prekograničnog pruža platnih usluga. U Tablici 24 nalaze se podatci o razmjeni podataka Ureda sa nadzornim tijelima.

Tablica 24

Zaprimaljeni zahtjevi	Svrha zahtjeva	2021.	2022.
		broj zahtjeva	broj zahtjeva
HNB	sloboda pružanja usluga/notifikacija	7	7
HANFA	procjena primjerenoosti	1	0
	Ukupno:	8	7

Stručno ospozobljavanje i izobrazba obveznika

Jedan od ključnih čimbenika učinkovitog sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma kod obveznika je odgovarajuće obrazovanje i ospozobljavanje zaposlenika obveznika te zaposlenika nadležnih tijela sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj. U pogledu podizanja razine svijesti obveznika i ostalih dionika sustava o novinama u području provođenja mjera i radnji radi sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, rizicima povezanim s pranjem novca i financiranjem terorizma, Nacionalnoj procjeni rizika, Nadnacionalnoj procjeni rizika, slučajevima pranja novca iz prakse, tipologijama i trendovima pranja novca, Ured samostalno i u suradnji sa nadležnim nadzornim tijelima je tijekom 2022. pružio edukaciju obveznicima – kreditnim institucijama, institucijama za platni promet, institucijama za elektronički novac te subjektima nadzora HANFA-e.

U Tablici 25. prikazan je broj obavljenih edukacija na temu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u kojima su sudjelovali predavači iz Ureda zajedno s predavačima nadležnih nadzornih tijela.

Tablica 25.

EDUKACIJA	2021.	2022.
	broj sudionika	broj sudionika
Seminar o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za subjekte nadzora HANFA-e	214	157
Seminar o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za kreditne institucije, institucije za platni promet i institucije za elektronički novac	155	163
Ukupno:	369	320

Izdavanje smjernica/mišljenja i stručne pomoći pravnim subjektima, obveznicima upisa u Registar stvarnih vlasnika

U svrhu sprječavanja zlouporabe pravnih subjekata, trusta i s trustom izjednačenih subjekata stranog prava za pranje novca i povezana predikatna kaznena djela uključujući i porezne prijevare kao i za financiranje terorizma te s ciljem povećanja transparentnosti i dostupnosti podataka o stvarnom vlasništvu, Republika Hrvatska je u lipnju 2019. uspostavila Registar stvarnih vlasnika kao središnju elektroničku bazu podataka koja sadrži podatke i informacije o stvarnom/im vlasnicima pravnih subjekata. U cilju razumijevanja stvarnog vlasništva, Ured je svakodnevno pružao stručnu pomoć obveznicima upisa u Registar bilo putem telefonskih upita ili e-maila (izdano oko 63 pisanih odgovara na upite).

Zakonodavne aktivnosti

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

S ciljem ispunjenja preventivnih mjera iz Akcijskog plana za jačanje učinkovitosti hrvatskog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“ broj 56/22) te zbog uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, 20. prosinca 2022. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

koji je stupio na snagu 1. siječnja 2023. Kroz usklađivanja s preporučenim mjerama MONEYVAL-a iz Izvješća o 5. krugu evaluacije Republike Hrvatske, koje su sadržane u Akcijskom planu, Zakonom se:

- propisuje obveza upisa pružatelja usluga virtualne imovine u registar pružatelja usluga virtualne imovine
- propisuje obveza registracije i vođenje registra pravnih i fizičkih osoba koje se bave djelatnošću pružanja usluga povezanih s trustovima i trgovackim društvima te prometom plemenitih metala i dragog kamenja
- propisuje obvezu prikupiti informacije o ovlastima koje reguliraju i obvezuju pravne osobe ili pravne aranžmane – osnivački akt društva
- proširuje obvezu prijavljivanja sumnjivih transakcija, osoba i sredstava Ureda za sprječavanje pranja novca
- propisuje suradnja s europskim nadzornim tijelima u pogledu virtualne imovine
- propisuje suradnja s nadzornim tijelima država članica u području nadzora obveznika iz nefinancijskog sektora
- smanjuje prag obavještavanja o gotovinskim transakcijama Ureda za sprječavanje pranja novca sa 200.000,00 kuna na 10.000,00 eura.

Uz Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma donesen je:

- Pravilnika o izmjenama Pravilnika o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj
- Pravilnika o izmjenama Pravilnika o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama.

2. Zakon o olakšavanju uporabe finansijskih i drugih informacija u svrhu sprječavanja, otkrivanja, istraživanja ili progona teških kaznenih djela

Zakon o olakšavanju uporabe finansijskih i drugih informacija u svrhu sprječavanja, otkrivanja, istraživanja ili progona teških kaznenih djela se u pravni poredak Republike Hrvatske prenijela Direktiva (EU) 2019/1153 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o utvrđivanju pravila kojima se olakšava uporaba finansijskih i drugih informacija u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage ili progona određenih kaznenih djela i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2000/642/PUP (SL L 186, 11. 7. 2019., u dalnjem tekstu: Direktiva (EU) 2019/1153).

Zakonom se:

- određuju su nadležna tijela za sprečavanje, otkrivanje, istragu ili progona teških kaznenih djela (Ministarstvo unutarnjih poslova – ustrojstvena jedinica nadležna za suzbijanje i otkrivanje kaznenih djela gospodarskog kriminaliteta i korupcije, Ministarstvo financija, Porezna uprava, Ministarstvo financija, Carinska uprava i državno odvjetništvo)
- uređuju se ovlasti izravnog (ograničenog) pristupa i pretraživanja informacijama o bankovnim računima koje se nalaze u Jedinstvenom registru računa kojega vodi Financijska agencija. Dakle u skladu s navedenim omogućuje se pristup ograničenom skupu informacija koje su nužne za identifikaciju vlasnika bankovnog računa, računa

za plaćanje, sefa kako bi se utvrdilo posjeduje li osoba obuhvaćena istragom bankovni račun i u kojoj banci (npr. ime i prezime vlasnika računa, broj računa, IBAN).

- zaštitne mjere i ograničenja koja se primjenjuju prilikom pristupa informacijama o bankovnim računima i njihova pretraživanja korištenjem vjerodajnice visoke razine sigurnosti
- zaštitne mjere i ograničenja uključuju, ograničenja u pogledu nadležnih tijela koja imaju ovlasti za pristup informacijama o bankovnim računima i njihovo pretraživanje, svrha u koje se pristup i pretraživanje mogu provoditi, vrsta informacija koje su dostupne i koje se mogu pretraživati, zahtjeve koji se primjenjuju na službene osobe nadležnih tijela, sigurnosti podataka te evidencije pristupa i pretraživanja tih podataka
- obrada osobnih podataka koju provode nadležna tijela u vezi s mogućnostima pristupa i pretraživanja informacijama o bankovnim računima provode se u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju pravila o zaštiti fizičkih osoba u vezi s obradom i razmjenom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhu sprječavanja, istraživanja, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i zakona, kojima se uređuju načela obrade osobnih podataka te prava ispitanika.

5. MEĐUINSTITUCIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA UREDA

5.1. Međuinstитucionalna suradnja Ureda

U cilju jačanja daljnje međuinstитucionalne suradnje potписан je *Protokol o suradnji i uspostavi Međuinstитucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma* (dalje u tekstu: MIRS) koji je stupio na snagu 1. ožujka 2007. godine.

U radu MIRS-a sudjeluju predstavnici 11 institucija nadležnih za suzbijanje pranja novca i financiranja terorizma: Ured, Financijski inspektorat, Porezna uprava, Carinska uprava, HNB, HANFA, MUP, DORH, SOA, Ministarstvo pravosuđa i uprave i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova.

U okviru MIRS-a osnovane su i dvije podskupine:

1. Podskupina MIRS za nadzor osnovana je 12. svibnja 2011. s ciljem jačanja koordinacije i razmjene iskustava i najboljih praksi postupanja tijela zaduženih za nadzor provedbe mjera i radnji sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Zadaće Podskupine MIRS za nadzor su razmjena statističkih podataka o provedenim nadzorima, razmjena iskustava iz nadzora („best practices“), razmjena informacija o uočenim nepravilnostima u primjeni Zakona, jačanje i koordinacija nadzornih aktivnosti te razmjena podataka o planovima nadzora.

2. Operativna podskupina MIRS osnovana je 08. rujna 2011. s ciljem učinkovitije suradnje na konkretnim predmetima i koordinacije postupanja, kao i s ciljem davanja uzajamne povratne informacije u predmetima povezanim s pranjem novca ili financiranjem terorizma.

U 2022. godini održana su 2 sastanka MIRS-a te 11 sastanaka Podskupine MIRS-a za nadzor.

5.2. Provedba Akcijskog plana Vlade Republike Hrvatske

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 12. svibnja 2022. donijela Zaključak kojim se prihvata Akcijski plan za jačanje učinkovitosti hrvatskog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“ broj 56/22) (u dalnjem tekstu: Akcijski plan). Akcijski plan sadrži mjere i aktivnosti čiji je cilj daljnje jačanje hrvatskog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, a kojima će se ujedno ispuniti i preporučene mjere Odbora stručnjaka Vijeća Europe MONEYVAL (u dalnjem tekstu: MONEYVAL) iz Izvješća o 5. krugu evaluacije Republike Hrvatske, usvojenog na 62. plenarnoj sjednici MONEYVAL.

Ured je tijekom 2022. proveo sljedeće mjere iz Akcijskog plana:

- Na inicijativu Ureda održan je operativni sastanak užih članova MIRS-a (MUP, HNB i Ured) vezano za suradnju i razmjenu informacija tijela kaznenog progona i nadzornih tijela u postupanjima prema obveznicima.
- Ured sve slučajeve sa sumnjom na financiranje terorizma osim SOA-i dostavlja i tijelima kaznenog progona (DORH, MUP – Ravnateljstvo policije). U 2022. Ured za sprječavanje pranja novca je tijelima kaznenog progona dostavio ukupno 6 operativnih analiza sa sumnjom na financiranje terorizma.

- Ured je ažurirao interne procedure rada u odnosu na dostavu slučajeva Ureda te nove funkcionalnosti aplikativnog sustava u kojem se provodi analitička obrada sumnjivih transakcija i osoba.
- Ured je proveo su strategijske analize slučajeva vezanih za povećana područja rizika od pranja novca (porezne utaje, zlouporabe u gospodarskom poslovanju, zlouporabe položaja i ovlasti, zlouporabe opojnih droga).
- Određena je kontakt osoba u DORH-u preko koje se zahtijevaju i zaprimaju podatci o kaznenom postupku te je time osiguran pristup Uredu podacima potrebnim za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranje terorizma.
- Ostvarena je komunikacija između Ureda i Ministarstva pravosuđa i uprave (Uprave za kazneno pravo) i utvrđen je način razmjene podataka kojim je Uredu omogućen pravodoban pristup podacima iz kaznene evidencije, na način propisan zakonom koji uređuje ustrojstvo kaznene evidencije, vođenje, dostupnost i davanje podataka iz kaznene evidencije.
- Omogućen je pristup službenicima Ureda Zajedničkom informacijskom sustavu zemljišnih knjiga i katastra za pretragu zemljišnih knjiga prema imenu/prezimenu/nazivu i identifikacijskom broju.
- Ured je povaćao učestalost slanja povratnih informacija obveznicima o postupanju po zaprimljenim obavijestima o sumnjivim transakcijama, osobama i sredstvima.
- Šest novih obveznika (izvan bankarskog sektora) spojeni su na elektronički sustav prijavljivanja sumnjivih i gotovinskih transakcija Uredu, dok je i tijeku postupak spajanja za još jednog obveznika izvan bankarskog sektora.
- Pravilnikom o izmjenama Pravilnika o obavještavanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama, dopunjeni su podatci koje obveznici šalju Uredu.
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Narodne novine, broj 151/22) donesenim 16. prosinca 2022. na 14. izvanrednoj sjednici Hrvatskoga sabora, postojeći prag od 200.000,00 kuna za prijavu gotovinskih transakcija Uredu smanjen je na 10.000,00 eura.
- Povećan je broj spontanih obavijesti o sumnjivim transakcijama, osobama i sredstvima, koje Ured za sprječavanje pranja novca će dostavljati inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama (12 u 2020., 16 u 2021. i 37 u 2022.).
- Izdano je ukupno 8.625 prekršajnih naloga (odnose se na pravne i odgovorne osobe) za pravne subjekte koji nisu izvršili upis podataka u Registar stvarnih vlasnika.
- Ure je dostavljao obavijesti o neusklađenosti podataka u Registru stvarnih vlasnika na nadležno nadzorno postupanje Poreznoj upravi.

5.3. Međunarodne aktivnosti Ureda

Bilateralna suradnja Ureda s inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama

Ured je ovlašten, sukladno odredbama članka 127. stavka 7. Zakona, s inozemnim finansijsko-obavještajnim jedinicama potpisati sporazume (memorandume) o suglasnosti radi unaprjeđenja suradnje vezano za razmjenu podataka, informacija i dokumentacije u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, iako potpisivanje memoranduma o suglasnosti nije preduvjet za međunarodnu suradnju Ureda s inozemnim FOJ-evima.

Do danas, Ured je s 37 inozemnih FOJ-eva sklopio memorandume o suglasnosti, a koji su u ime Ureda potpisani od strane predstojnika Ureda.

Multilateralna suradnja Ureda

Radi što učinkovitije međunarodne suradnje u borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma, Ured je u lipnju 1998. godine postao punopravni član Egmont grupe. Egmont grupa je međunarodna organizacija nacionalnih ureda za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma koja obuhvaća 166 nacionalnih finansijsko-obavještajnih jedinica (FIU - *Financial Intelligence Unit*).

Predstavnici Ureda aktivno sudjeluju na sastancima sljedećih međunarodnih odbora i radnih skupina:

EU FIU Platforma

EU FIU Platforma je neformalno tijelo osnovano 2006. godine od strane Europske komisije koja ujedno sudjeluje u njenim aktivnostima.

Glavna misija EU FIU Platforme je olakšati suradnju između nacionalnih FOJ i razmjeni mišljenja o pitanjima suradnje, kao što je učinkovita međunarodna suradnja FOJ, identifikacija sumnjivih transakcija s prekograničnom dimenzijom, standardizacija formata izvješćivanja putem FIU.net mreže ili njegovog sljednika, zajednička analiza prekograničnih slučajeva, kao i trendova i čimbenika relevantnih za procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma kako na nacionalnoj tako i na nadnacionalnoj razini.

U 2022. godini održana su 4 sastanka EU FIU Platforme na kojima se raspravljalo o nizu tema, a od kojih je bitno istaknuti:

- rasprave o FIU.net mreži
- predstavljanje nove generacije FIU.net mreže
- provedbu plana rada EU FIU Platforme za razdoblje 2022-2023
- suradnju između finansijsko-obavještajnih jedinica i EU institucija, agencija i tijela
- suradnju između finansijsko-obavještajnih jedinica EU i finansijsko-obavještajnih jedinica trećih država
- prezentacije brojnih projekata Europske komisije.

Skupina EGMLTF

Članovi Skupine stručnjaka za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (eng. *Expert group on Anti-Money Laundering and Terrorism Financing* - EGMLTF) predstavnici su visoke administrativne razine odgovorne za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma u državama članicama EU i zemljama EEA.

Stručna skupina djeluje u neformalnom okruženju, a zadaće su joj sljedeće:

- podrška Europskoj komisiji u pripremi delegiranih akata
- podrška Europskoj komisiji u pripremi zakonodavnih prijedloga i političkih inicijativa
- koordinacija i razmjena mišljenja među DČ.

U 2022. godini održana su 4 EGMLTF sastanaka na kojima se raspravljalo o nizu tema, a od kojih je bitno istaknuti:

- pripreme za plenarne sjednice FATF-a i MONEYVAL-a
- Nadnacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma
- AML Akcijski plan EU
- plan rada EU FIU Platforme za razdoblje 2022-2023
- dokument Europske komisije o javno-privatnim partnerstvima.

Odbor za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma (Odbor CPMLTF)

Odbor CPMLTF osnovan je od strane Europske komisije s ciljem koordinacije država članica u procesu međusobnog povezivanja nacionalnih registara stvarnih vlasnika, a u 2022. godini održano je ukupno 6 sastanaka.

Odbor Vijeća Europe MONEYVAL

Sukladno odluci MIRS, RH je u Odboru Vijeća Europe MONEYVAL (*Odbor stručnjaka za procjenu mjera protiv pranja novca i financiranja terorizma*) zastupljena kroz stalnu tročlanu delegaciju koja se po potrebi proširuje dodatnim predstavnicima. Stalnu delegaciju čine predstavnici Ureda, MUP-a i DORH-a. Predstavnik Ureda voditelj je hrvatske delegacije pri Odboru MONEYVAL.

U 2022. godini održane su 2 plenarne sjednice Odbora Vijeća Europe MONEYVAL.

63. plenarna sjednica Odbora Vijeća Europe MONEYVAL (18. - 20. svibnja 2022.)

Direktor za informacijsko društvo i akciju protiv kriminala Vijeća Europe g. Jan Kleijssen otvorio je 63. plenarnu sjednicu naglašavajući važnost MONEYVAL-a u osiguranju finansijskog integriteta i transparentnosti u regiji. Supredsjedavajući Grupe za koordinaciju globalne mreže FATF-a, g. Giles Thomson predstavio je stratešku viziju za globalnu mrežu, koju je MONEYVAL, kao regionalno tijelo FATF-a, usvojio.

Na sjednici su raspravljena i usvojena *Izvješća o 5. krugu evaluacije* Bugarske i Lihtenštajna. Također, usvojena su i *Izvješća o napretku* (tzv. „follow-up“ izvješća) Albanije, Mađarske, Moldavije i Slovenije.

64. plenarna sjednica Odbora Vijeća Europe MONEYVAL (07. - 09. prosinca 2022.)

Zamjenik glavne tajnice Vijeća Europe g. Bjørn Berge otvorio je 64. plenarnu sjednicu. U svom govoru g. Berge naglasio je rastuću ulogu MONEYVAL-a kao jednog od odobra Vijeća Europe i čestitao MONEYVAL-u na 25. obljetnici postojanja i uspješnog rada. Izvršna tajnica FATF-a, gđa Violaine Clerc obratila se plenarnoj sjednici ističući visoku razinu suradnje između FATF-a i MONEYVAL-a te pritom čestitala MONEYVAL-u na kvaliteti izvješća o evaluaciji svojih država članica.

Na sjednici su raspravljena i usvojena *Izvješća o 5. krugu evaluacije* Estonije i Monaka. Također, usvojeno je i *Izvješće o napretku* (tzv. „follow-up“ izvješće) Litve.

Nadalje, održana je tematska rasprava o vezama između pranja novca i trgovine ljudima s razmjenom mišljenja u kojoj su sudjelovali gđa Helga Gayer, predsjednica Odbora Vijeća Europe za djelovanje protiv trgovanja ljudima (GRETA), gđa Petya Nestorova, izvršna tajnica GRETA-e, i Daniel Thelesklaf, voditelj FAST projekta UN Sveučilišta.

Također, MONEYVAL je održao raspravu o svojim strateškim prioritetima za razdoblje od 2023. do 2027. uz sudjelovanje bivših predsjedatelja g. Vassila Kirova, g. Antona Bartola, g. Klaudija Stroliga, g. Daniela Thelesklafa, gđe Eve Papakyriacou, znanstvenih stručnjaka g. Billa Gilmorea i g. Boudewijn Verhelsta i bivšeg izvršnog tajnika g. Johna Ringgutha.

5. krug evaluacije Republike Hrvatske od strane MONEYVAL-a

U prosincu 2021. MONEYVAL je usvojio izvješće o 5. krugu evaluacije Republike Hrvatske. U izvješću u okviru neposrednog cilja 6 - Učinkovito korištenje financijsko-obavještajnih podataka za istrage kaznenih djela pranje novca i financiranje terorizma, evaluatori MONEYVAL-a utvrdili su sljedeće:

Ured ima izravan i neizravan pristup širokom rasponu relevantnih informacija drugih državnih tijela i privatnog sektora, a kako mogao prikupiti podatke potrebne za svoje operativne analize. Tijela kaznenog progona istaknula su kako su zadovoljna kvalitetom operativnih analiza transakcija koje im na daljnje postupanje dostavlja Ured.

Ured je, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev tijela kaznenog progona ili inozemnih FOJ izdao značajan broj nalogu obveznicima za privremenu obustavu izvršenja sumnjivih transakcija i naloga za stalno praćenje financijskog poslovanja, što pokazuje sposobnost nadležnih tijela da identificiraju i prate nezakonito stecenu imovinu.

Ured aktivno surađuje s inozemnim FOJ prikupljajući i analizirajući financijsko-obavještajne podatke koji se u okviru konkretnih slučajeva dostavljaju tijelima kaznenog progona na nadležno postupanje.

Godišnja konferencija Ureda osigurava interaktivnu komunikaciju Ureda s obveznicima. Osim toga, Ured obveznicima pruža detaljne smjernice o informacijama koje trebaju sadržavati obavijesti o sumnjivim transakcijama i kontinuirano informira obveznike o novonastalim tipologijama i novim indikatorima za prepoznavanje sumnjivih transakcija. Korisnost ovih mjera potvrdili su obveznici i nadzorna tijela za vrijeme on-site posjeta evaluatora MONEYVAL-a Hrvatskoj.

Novi informacijski sustav Ureda, uspostavljen 01.01.2019., zajedno sa širokim rasponom informacija kojima Ured ima pristup, doprinosi kvaliteti operativnih analiza Ureda.

Analitičko osoblje Ureda iskusno je i educirano umatoč činjenici da je u Uredu, u cijelom promatranom razdoblju (2015-2020) primijećen nedostatak ljudskih resursa koji je utjecao na njegovu sposobnost da u potpunosti obavlja poslove iz svoje nadležnosti.

Ured provodi strateške analize podataka prikupljenih od obveznika, nadležnih tijela i inozemnih FOJ, temeljem kojih utvrđuje najčešće tipologije i trendove pranja novca. Navedene analize u okviru Godišnjih izvješća Ureda distribuiraju se nadležnim tijelima i stavljaju na raspolaganje obveznicima budući su javno objavljena, što naglašava njihovu korisnost.

ZAKLJUČAK

U svrhu daljnog unaprjeđenja sustava, Ured provodi i planira provedbu projekata koji obuhvaćaju niz aktivnosti za postizanje ciljeva unapređenja sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma:

Planirani projekti		
Naziv	Aktivnosti u provedbi projekta	Cilj
Provodebe mjera iz Akcijskog plana za otklanjanje rizika od pranja novca i financiranja terorizma	<p>Ured je sunositelj i sudionik provedbe mjera za otklanjanje rizika od pranja novca i financiranja terorizma koje će se provoditi tijekom 2023. Mjere se mogu sadržajno podijeliti na sljedeća područja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zajedničke radionice nadležnih državnih tijela i obveznika; - Provođenje zakonskih ovlasti (analiza slučajeva sa sumnjom na pranje novca ili financiranje terorizma; blokada transakcija, strategijske analize); - Nastavak procjene rizika u sektoru nekretnina; - Jačanje resursa Ureda. 	Otklanjanje ranjivosti u sustavu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma utvrđenih Nacionalnom procjenom rizika od pranja novca i financiranja terorizma.
Popunjavanje sistematiziranih nepotpunjenih radnih mesta analitičarima	Proveden je natječaj za prijam u državnu službu na neodređeno vrijeme za dvoje stručnih. Temeljem provedenog natječaja u lipnju 2021. dvoje stručnih suradnika započet će s radom u Uredu za sprječavanje pranja novca (u Službi za strategijske analize i informacijski sustav i Službi za prevenciju i nadzor obveznika)	Administrativno i institucionalno jačanje Ureda.
Povezivanje Registra stvarnih vlasnika s registrima stvarnih vlasnika iz drugih država članica putem europske središnje platforme	U 2020. Europska komisija započela je aktivnosti vezane za povezivanje središnjih registara stvarnih vlasnika država članica sukladno odredbama 5. Direktive EU 2018/843 EP i Vijeća i preporukama FATF-a. U aktivnosti vezane za povezivanje registara uključeni su Ured i Financijska agencija koja operativno vodi Registar.	Unapređenje razmijene podataka država članica EU vezano za stvarno vlasništvo pravnih subjekata.

PREDSTOJNIK UREDA

Ante Biluš

KLASA: 470-04/23-04/1
URBROJ: 513-12-04/010-23-1

Dostavljen:

- Vladi RH (1)
- ministru financija (1)
- pismohrana (2)